(FINANCIEEL)
JAARVERSLAG

2019

St. SWV PasVOrm Gorinchem e.o.
te Gorinchem

GROENENDIJK
onderwijsadministratie

Bezoekadres Trapezium 210, Sliedrecht
Postadres Postbus 80, 3360 AB Sliedrecht

T (0184) 41 25 07
http://www.groenendijk.nl/

INHOUDSOPGAVE

A TOELICHTING OP ONDERDELEN VAN HET JAARVERSLAG

Bestuursverslag	1
Kengetallen	35

B JAARREKENING

B1 Grondslagen	36
B2 Balans per 31 december 2019	41
B3 Staat van baten en lasten 2019	43
B4 Kasstroomoverzicht 2019	44
B5 Toelichting behorende tot de balans	45
B6 Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten	50
B7 Overzicht verbonden partijen	56
B10 Niet uit de balans blijkende activa en verplichtingen	57
B11 Gebeurtenissen na balansdatum	58
B12 Statutaire Regeling Omtrent Bestemming Resultaat	62
Formulier goedkeuring/vaststelling	63

C OVERIGE GEGEVENS

C1 Controleverklaring	64

2019

Bestuursverslag SWV VO-2814

Dokter van Stratenweg 15, 4205 LA Gorinchem
Werkgeversnummer 21663

SWV PASVORM GORINCHEM EO

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 4

2. Verplichte thema's vanuit wet-en regelgeving 5

2.1.1 Beschrijving van het beleid m.b.t. beleggingen en leningen voor zover dit publieke middelen betreft 5

2.1.2 Uitvoering van het beleid in de praktijk 5

2.1.3 Informatie over uitstaande beleggingen, leningen, aangetrokken leningen en afgesloten derivatenovereenkomsten. 5

3. Visie en besturing 6

3.1 Visie 6

3.1.1 Doelstelling van de organisatie (missie en visie) 6

3.1.2 Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten met de belangrijkste producten/diensten 6

3.2 Besturing 7

3.2.1 Juridische structuur 7

3.2.2 Interne organisatiestructuur 8

3.2.3 Belangrijke elementen van het gevoerde beleid 9

3.2.4 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact 18

3.2.5 Informatie over de maatschappelijke aspecten van het 'ondernemen' 18

3.2.6 Vermelding van de samenwerkingsverbanden waarbij de rechtspersoon of de daaronder ressorterende instellingen zijn gesloten en van de verbonden partijen 18

3.2.7. Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen, inclusief samenwerkingsverbanden 19

3.2.8. Namen van bestuurders, directieleden en toezichthouders en hun betaalde en onbetaalde (neven)functies 19

3.3. Naleving branchecode 19

3.3.1 Ontwikkelingen op het gebied van governance 19

3.3.2 Vermelding code goed bestuur die gehanteerd wordt 19

3.3.3. Vermelding van afwijking van de code goed bestuur 19

3.3.4 Wijze waarop horizontale verantwoording wordt ingevuld 19

3.4 Verslag toezichthoudend bestuur 19

3.4.1 Verantwoording op grond van de code voor goed bestuur 19

3.5. Omgeving 22

3.5.1. Afhandeling van klachten 22

3.5.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. internationalisering 22

3.5.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen op het gebied van internationalisering 22

4. Risicomanagement 23

4.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden 23

4.2 Risicoprofiel 25

5. Bedrijfsvoering 26

5.1.1 Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis 26

5.1.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel in het afgelopen jaar 26
5.1.3 Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag 26
5.1.4 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de huisvesting in het afgelopen jaar 26
5.1.5 Analyse balanspositie 26
5.1.6 Analyse financieel resultaat 28
5.1.7 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen 29
5.1.8 Toelichting op kasstromen en financiering 29
5.1.9 Informatie over financiële instrumenten 29
5.1.10 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg in het afgelopen jaar 30
5.2 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken 30
5.2.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar 30
5.2.2 Onderwijsprestaties 30
5.2.3 Onderwijskundige en onderwijsprogrammatische zaken 30
5.2.4 Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid 30
5.2.5 Toelichting inzake de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling 30
5.3 Duurzaamheid 30
5.3.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. duurzaamheid in het afgelopen jaar 30
6. Toekomstige ontwikkelingen 31
6.1 Ontwikkelingen per beleidsterrein 31
6.1.1 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderwijs 31
6.1.2 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderzoek 31
6.1.3 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitszorg 31
6.1.4 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel 31
6.1.5 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting 31
6.1.6 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen 31
6.1.7 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid 31
6.2 Continuïteitsparagraaf 32
6.2.1 A.1 Kengetallen 32
6.2.2 A.2 Meerjarenbegroting 33

1. VOORWOORD

In dit jaarverslag wordt aandacht besteed aan de activiteiten in 2019 van Stichting Samenwerkingsverband PasVOrm Gorinchem en omstreken. Het eerste gedeelte is een inhoudelijk verslag waarin wordt ingegaan op de realisatie van gestelde doelen. Het tweede gedeelte gaat over de financiële verantwoording. Het samenwerkingsverband VO 28.14 omvat de gemeenten Molenlanden, Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem en een gedeelte van de gemeenten Altena, Vijfheerenlanden en West-Betuwe.

Jaarrekening
Deze jaarrekening betreft de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019 en is opgesteld door Groenendijk Onderwijsadministratie.
Deze jaarrekening is gecontroleerd door Van Ree Accountants te Geldermalsen.

Coronavirus
Tijdens het opstellen van het jaarverslag werd de wereld getroffen door een uitbraak van het Coronavirus. Voor het samenwerkingsverband betekent dit dat er zoveel mogelijk vanuit huis wordt gewerkt en dat het orthopedagogisch didactisch centrum is gesloten. Een aantal (kwetsbare) leerlingen krijgt opvang binnen de onderwijsvoorziening, voor de overige leerlingen worden lesprogramma's op afstand aangeboden.
Deze crisis heeft dus impact op het proces van onderwijsgeven, alhoewel het onderwijs wel door kan gaan. Op dit moment wordt verwacht dat de financiële impact op het vermogen en het jaarresultaat 2020 beperkt zal zijn, omdat de baten (bekostiging door OCW) gecontinueerd worden en ook het personeel gewoon wordt doorbetaald.

Hoornaar, april 2020

Elisabeth van Leeuwen-Klink
Directeur-bestuurder

2. VERPLICHTE THEMA'S VANUIT WET- EN REGELGEVING

2.1.1 Beschrijving van het beleid m.b.t. beleggingen en leningen voor zover dit publieke middelen betreft

In dit hoofdstuk komen na een algemene inleiding achtereenvolgens aan de orde: het gevoerde treasurybeleid, de analyse van het financieel resultaat 2019 en de balanspositie per 31 december 2019 (inclusief kengetallen).

Op 3 december 2018 heeft PasVOrm de begroting voor 2019 vastgesteld. Ten opzichte van de begroting van het jaar ervoor zijn programma's samengevoegd en anders ingedeeld, waardoor kosten anders zijn gerubriceerd.

2.1.2 Uitvoering van het beleid in de praktijk

Het treasurybeleid is in een statuut vastgelegd. De kern hiervan is dat het samenwerkingsverband als beleid heeft dat zij haar overtollige liquide middelen aanhoudt op een internetspaarrekening bij de Rabobank (NL03RABO3291775996). Het rentepercentage per 08-04-2020 is 0,01% tot € 100.000. Groenendijk Onderwijsadministratie (GOA) te Sliedrecht is gevolmachtigd voor het beheer.

2.1.3 Informatie over uitstaande beleggingen, leningen, aangetrokken leningen en afgesloten derivatenovereenkomsten.

Niet van toepassing.

3. VISIE EN BESTURING

3.1 Visie

3.1.1 Doelstelling van de organisatie (missie en visie)

Visie en missie
Samenwerkingsverband PasVOrm geeft binnen de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en een gedeelte van de gemeentes Altena, Vijfheerenlanden en West-Betuwe, samen met de scholen binnen het Voortgezet Onderwijs, uitvoering aan de wet Passend Onderwijs.

Het samenwerkingsverband ondersteunt de scholen bij het creëren van een passende onderwijsplek en het inzetten van de daarbij behorende onderwijsondersteuning voor iedere leerling.

Doelstellingen van de organisatie
Het samenwerkingsverband kent statutair een viertal doelstellingen:

1. Het vormen en in stand houden van een regionaal samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 17a tweede lid van de Wet op het voortgezet onderwijs;
2. Het realiseren van een samenhangend geheel van onderwijs en ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen alle aangeslotenen, gericht op een adequate voorbereiding op vervolgonderwijs dan wel startkwalificaties voor de arbeidsmarkt alsmede een volwaardig participeren in de maatschappij;
3. Het realiseren van een situatie waarbij zoveel mogelijk van de in de regio woonachtige leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken;
4. Een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs te verkrijgen voor in de regio woonachtige leerlingen die extra ondersteuning behoeven op in ieder geval orthopedagogisch en orthodidactisch terrein.

Strategie
Binnen het samenwerkingsverband zijn drie teams actief: Team Onderwijs, Team Support en het Expertiseteam.
De leden van het Expertiseteam (Begeleiders Passend Onderwijs) ondersteunen vanuit hun verschillende taken en rollen de scholen. Dat kan zijn op microniveau (bijvoorbeeld adviseren en acteren binnen een casus of vanuit een inhoudelijke portefeuille) of meer op meta-niveau (bijvoorbeeld meedenken en adviseren over, of faciliteren van een stevige zorgstructuur binnen de school).
Het Team Onderwijs geeft invulling aan de onderwijsvoorziening PasVOrm, waar zo'n twintig leerlingen van verschillende scholen uit de regio onderwijs op maat krijgen.
Het Team Support ondersteunt beide teams en de uitvoerend bestuurder bij het uitvoeren van hun taken.

3.1.2 Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten met de belangrijkste producten/diensten

In het vigerende ondersteuningsplan (2018-2022) staan de volgende doelen en ambities omschreven:

1. Versterking van de niveaus van ondersteuning: basis- extra en schooloverstijgend;
2. Uitbouw van het handelingsgericht werken en het positioneren van de handelingsgerichte diagnostiek vanuit het expertiseteam;
3. Educatief partnerschap op de kaart;

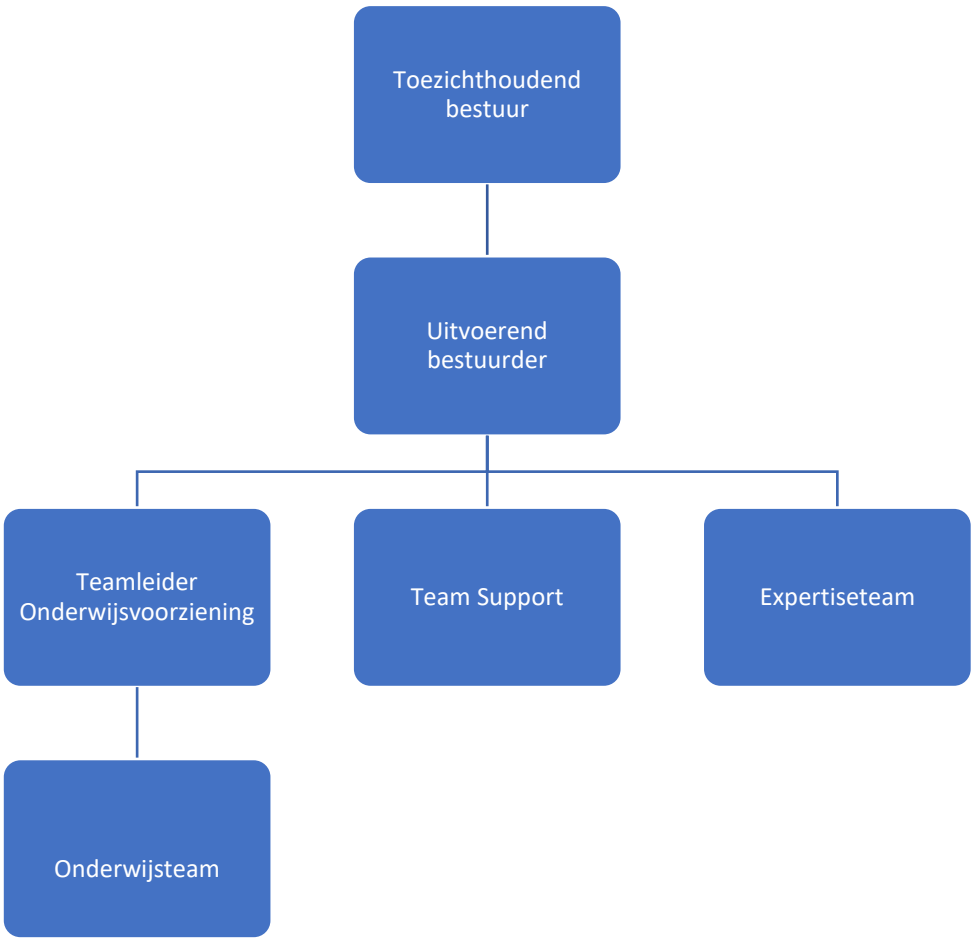
4. Versterking van de doorgaande lijnen PO-VO, VO-VO, VO - vervolgonderwijs/arbeidsmarkt.;
5. Lwoo en pro: implementatie van opting out voor lwoo;
6. Van speciaal onderwijs naar specialistisch onderwijs;
7. Zicht op alle thuiszitters en zorgwekkende verzuimers, en een proactieve rol in de preventie en oplossing - natuurlijk in samenwerking met alle partijen;
8. Versterking van de samenwerking binnen het samenwerkingsverband tussen de scholen onderling, alsmede tussen de scholen en het samenwerkingsverband;
9. Structurele samenwerking met gemeenten en jeugdhulppartners op het niveau van het samenwerkingsverband en binnen de scholen;
10. Verankering en profilering van het expertise team voor passend onderwijs.

3.2 Besturing

3.2.1 Juridische structuur

De rechtspersoon is een stichting met de naam Samenwerkingsverband VO 28.14.
De stichting is opgericht in 2013 en is statutair gevestigd te Gorinchem. De stichting heeft de ANBI-status, RSIN/fiscaal nummer: 853346501.
De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Gorinchem onder nummer 59162554.
Aan de stichting zijn geen nadere partijen verbonden.

Organogram van de juridische structuur

3.2.2 Interne organisatiestructuur

PasVOrm wordt bestuurd door het bestuur. Binnen dit bestuur is sprake van een functionele scheiding tussen uitvoerend bestuur en toezicht. Zo is er een toezichthoudend bestuursdeel en een uitvoerend bestuursdeel.

Toezichthoudend bestuursdeel

In het toezichthoudend bestuursdeel zijn alle aangeslotenen (de acht schoolbesturen) met één bestuurder vertegenwoordigd. Daarnaast is er met ingang van 1 november 2019 een onafhankelijk voorzitter aangesteld. Deze onafhankelijk voorzitter vertegenwoordigt geen van de scholen, maar heeft wel stemrecht. De statuten en de reglementen zijn hierop aangepast.

Het toezichthoudend bestuursdeel heeft niet-uitvoerende, toezichthoudende taken. In de statuten en het bestuurs- en toezichtreglement is de verhouding tussen uitvoerend bestuur en toezicht geregeld, alsmede hoe gehandeld wordt in geval van (mogelijke) tegenstrijdige belangen tussen een individuele bestuurder van een aangeslotene en PasVOrm als geheel. In het toezichtkader zijn alle toezichtvragen opgenomen, zodat duidelijk is hoe het toezicht wordt vormgegeven.

De volgende rechtspersonen hebben met de stichting een aansluitingsovereenkomst getekend:

- LOGOS Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs;
- De Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en regio;
- De Stichting Wellant;
- De Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs 'Willem de Zwijgercollege';
- De Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs voor de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden;
- De Stichting Yulius;
- De Vereniging voor Protestants Christelijk Voortgezet Onderwijs te Sleeuwijk;
- De Stichting Specialisten in Passend Onderwijs (SPON).

Uitvoerend bestuursdeel

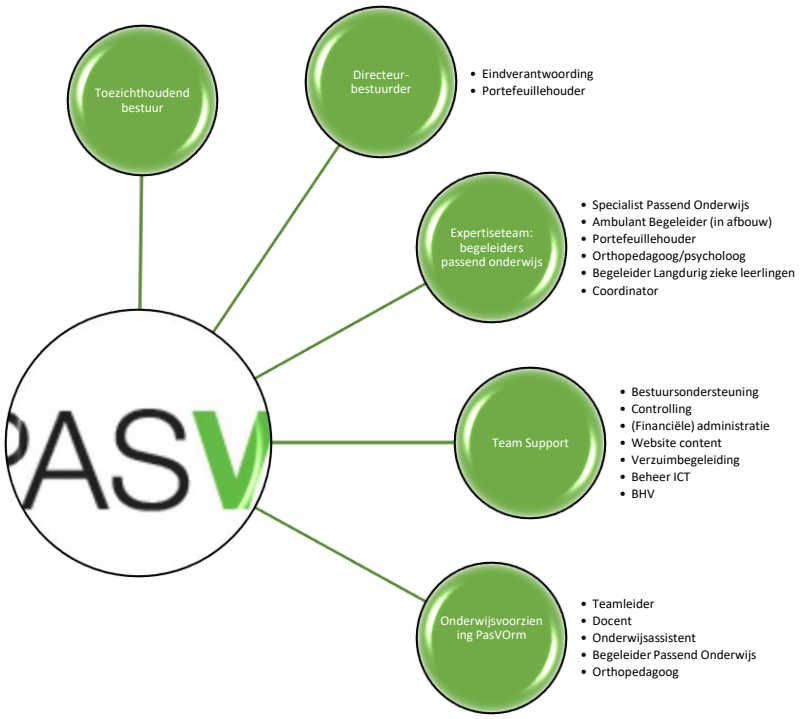
De uitvoerende bestuurstaken zijn in handen van één persoon, de uitvoerend bestuurder die tevens directeur is van PasVOrm. Elisabeth van Leeuwen is de directeur/uitvoerend bestuurder. Zij is 3,5 dagen (gemiddeld, per week) actief voor deze taak.
De directeur/uitvoerend bestuurder is eindverantwoordelijk voor de ontwikkeling en implementatie van het beleid, het opstellen en uitvoeren van het ondersteuningsplan en het financiële en personeelsbeleid.

Teamleider onderwijs

De teamleider is verantwoordelijk voor het beschrijven van de methodiek en werkwijze van de onderwijsvoorziening PasVOrm en de uitvoering hiervan en de monitoring van de resultaten van de onderwijsvoorziening. Het vaststellen van beleid gebeurt door de uitvoerend bestuurder.
De teamleider onderwijs heeft de volgende aandachtsvelden, verantwoordelijkheden:

- Leidinggeven aan onderwijsteam
- Beleid onderwijsvoorziening
- Budgetbeheer onderwijsvoorziening
- Doorontwikkeling en professionalisering onderwijsvoorziening
- Coördinator bovenschools arrangement ZOW- VO

Organogram van de organisatiestructuur van het bestuur

3.2.3 Belangrijke elementen van het gevoerde beleid

De positie van het samenwerkingsverband

In het onderwijsveld neemt het samenwerkingsverband een bijzondere positie in. Scholen zijn als het ware de opdrachtgevers van het samenwerkingsverband, maar daarnaast ook afzonderlijk van elkaar 'afnemers', met elk hun eigen werkwijze en belangen. Dat kan schuren. Daarom is het van groot belang om met elkaar de gemeenschappelijke deler te blijven benoemen, namelijk de zorg voor de leerling. Om dat gezamenlijke belang goed te kunnen dienen, is vertrouwen, samenwerking en solidariteit nodig. Daar is in 2019 vol op ingezet en dat willen we doortrekken naar 2020.
Naast het toezichthoudend bestuur is ook het directeurenoverleg daarin van grote waarde. Dat is de plek waar het gesprek gevoerd wordt, en waarin we op inhoud komen tot afspraken en oplossingen. Dat vraagt om betrokkenheid en solidariteit van de directeuren. Daarnaast hebben we ingezet op de samenwerking tussen directeuren, hun zorgcoördinatoren en de SPO's (Specialisten Passend Onderwijs) van het samenwerkingsverband. Deze driehoek is van groot belang bij het vertalen van de plannen en afspraken naar de praktijk van alledag.

Aan de hand van de programma's van de begroting 2019 wordt hieronder verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid.

Programma 1. Specialisten Passend Onderwijs

Naast de inzet van middelen, biedt het samenwerkingsverband de scholen ondersteuning door middel van de inzet van Begeleiders Passend Onderwijs. Zij vervullen binnen het samenwerkingsverband verschillende rollen. Daarbij is de rol van de eerdergenoemde Specialist Passend Onderwijs (verder: SPO) een heel wezenlijke.

Specialist Passend Onderwijs
De SPO is vanuit het samenwerkingsverband het eerste aanspreekpunt en regiehouder voor zowel vragen/ondersteuning op casusniveau, als voor bredere ondersteuningsvragen van de school (bijvoorbeeld over de ondersteuningsstructuur). De SPO denkt mee over hoe de middelen van het samenwerkingsverband op een effectieve en efficiënte manier kunnen worden ingezet, om te borgen wat er is en te werken aan de ambities zoals ze naar aanleiding van de audit zijn geformuleerd. De SPO heeft ook een belangrijke rol bij het evalueren van de doelmatigheid van de inzet van de middelen. Daarnaast is de SPO een vaste deelnemer aan het ZAT.

Ambulant Begeleider/Leerlingbegeleider
De ambulant begeleider richt zich op het begeleiden van individuele leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Vanuit het samenwerkingsverband wordt de inzet van ambulante begeleiding op verschillende manieren gefaciliteerd: op een aantal scholen worden leerlingen begeleid door ambulant begeleiders in dienst van het samenwerkingsverband. Een aantal andere scholen ontvangt vanuit het samenwerkingsverband een vergoeding voor inzet van een leerlingbegeleider binnen de school.
Vanuit het samenwerkingsverband vinden we het belangrijk om daar één lijn in te gaan trekken. We willen de scholen, voor zover dat nog niet wordt gedaan, stimuleren interne leerlingbegeleiders in te zetten op hun scholen. Scholen krijgen daarvoor een vergoeding vanuit het samenwerkingsverband. Doordat de leerlingbegeleider in dienst is van de school, heeft deze persoon korte lijnen met de leerlingen, ouders, zorgcoördinator en de docenten, wat de ondersteuning van de leerling ten goede komt.

Begeleider langdurig zieke leerlingen
Een uitzondering daarop willen we maken voor de individuele begeleiding van langdurig zieke leerlingen. Omdat het een specifieke doelgroep betreft, en deze doelgroep om een speciale aanpak vraagt, kunnen we niet van scholen verwachten deze expertise standaard in huis te hebben. Daarom biedt het samenwerkingsverband deze expertise aan in de vorm van een leerlingbegeleider langdurig zieke leerlingen, waar door de scholen een beroep op kan worden gedaan. Deze leerlingbegeleider werkt nauw samen met de SPO (en dus regiehouder) van de desbetreffende school.

Naast bovenstaande rollen hebben de leden van het expertiseteam inhoudelijke portefeuilles tot hun takenpakket.

Programma 2. Ontwikkeling Basisondersteuning
In 2019 hebben we met de scholen nagedacht over het omschrijven en toepassen van een concrete, eenduidige vorm van basisondersteuning. Dat bleek in de praktijk lastig. Scholen maken vanwege uiteenlopende redenen (leerlingpopulatie, cognitie, problematiek, etc.) verschillende keuzes als het gaat om het bieden van ondersteuning. Wat bij de ene school onder de basisondersteuning valt, wordt op een andere school gezien als extra ondersteuning, en vice versa.

Vanuit het samenwerkingsverband erkennen we dat iedere school verschillend is (vanwege eerdergenoemde redenen) en koesteren we die verschillen. Al is het maar zodat er voor ouders en leerlingen daadwerkelijk iets te kiezen valt. Dat neemt niet weg dat er afspraken moeten zijn over wat iedere school in ieder geval aan basisondersteuning zou moeten bieden en dat de gelden voor extra ondersteuning objectief moeten worden verdeeld.

Om dat goed te kunnen doen moet eerst inzicht worden verkregen in waar iedere school staat als het gaat om (basis)ondersteuning en begeleiding van leerlingen.
In 2019 zijn gesprekken gevoerd met onderwijsonderzoeksbureau Sardes over de manier waarop dat inzicht kan worden verkregen. Eind 2019 is, - met instemming van het toezichthoudend bestuur en de directeuren van de aangesloten scholen - , besloten om Sardes de opdracht te geven een nulmeting te laten houden die zich richt op het in kaart brengen van de geboden basis- en extra ondersteuning op de scholen en de mate van dekkend aanbod in de regio waarin het samenwerkingsverband actief is. Deze schoolbezoeken worden in 2020 uitgevoerd.
Naar aanleiding van de uitkomsten van de schoolbezoeken zal in 2020 ook nagedacht worden over een nieuwe vorm van toekennen van middelen aan de scholen. De toekenning van middelen zal gekoppeld worden aan de uitkomsten van het onderzoek en ambities van de verschillende scholen. Ook wordt er een nieuw systeem van kwaliteitsmonitoring en evaluatie opgezet.

Naast dit alles is in 2019 uitvoering gegeven aan een aantal inhoudelijke portefeuilles, die er op gericht zijn om de scholen te ondersteunen in het versterken van hun basis- en extra ondersteuning.

Hoogbegaafdheid
In 2019 is door het ministerie van OC&W de mogelijkheid geboden een subsidie aan te vragen om het passend onderwijs aan hoog-en meerbegaafden te verbeteren.
PasVOrm heeft (in samenwerking met het bureau OOG) een projectplan opgesteld en deze subsidie aangevraagd. Aan de hand daarvan is door het ministerie een bedrag toegekend van 213.050 euro, uitgesmeerd over een viertal jaren (2019-2023).

PasVOrm zet hiermee in op:
- Het verbeteren van de overgang tussen PO-VO-HO/WO
- Kennisverbreding in het VO
- Het creëren van passende voorzieningen (bijvoorbeeld een groep 9)
- Invulling van gespecialiseerd onderwijs

Dyscalculie
In 2019 is deze portefeuille nieuw opgestart. De scholen hebben steeds meer oog voor deze specifieke problematiek en willen specifieke kennis vergaren en de ondersteuning voor leerlingen met dyscalculie opnemen in hun basisondersteuning. Eén van de leden van het expertiseteam is in 2019 gestart met het volgen van een korte opleiding om de scholen met voldoende en accurate kennis te kunnen voeden en ondersteunen.
Daarnaast is een werkgroep geformeerd waarin verschillende scholen van de verschillende besturen deelnemen.

Dyslexie
Ook in 2019 is ingezet op universele benadering en aanpak vanuit een helicopterview door het samenwerkingsverband. Hierbij waren de portefeuillehouders verantwoordelijk voor de monitoring, advisering, diagnostiek en de deskundigheidsbevordering rondom dyslexie op de scholen. Door het samenwerkingsverband is een bijeenkomst georganiseerd voor alle dyslexiecoördinatoren van de scholen, waarin nieuwe inzichten werden gedeeld, afspraken werden gemaakt en/of aangescherpt.

Overgang PO-VO
Ook in 2019 was de stuurgroep PO-VO actief. In deze stuurgroep zitten de directeur van SWV PasVOrm en twee coördinatoren van SWV Driegang (PO). Daarnaast sluit een medewerker van SWV PasVOrm aan als schakel tussen de stuurgroep en de werkgroep.

Na bespreking in de werkgroep PO-VO en het directeurenoverleg is nog voor de zomervakantie de Brochure 'De Brug Over' verspreid onder alle PO- en VO-scholen. Hierin is het tijdpad en informatie over allerlei zaken die te maken hebben met de overgang van

PO naar VO terug te vinden. Ook het OKR, dat SWV Driegang en SWV PasVOrm in gezamenlijkheid hebben gemaakt, is hierbij meegezonden.

Ook dit jaar heeft de jaarlijkse PO-VO-middag plaatsgevonden. Dit jaar hebben we ons gericht op de leerkrachten van groep 8, gezien hun belangrijke positie bij de overgang van leerlingen van het PO naar het VO.
De nieuwe werkwijze van een telefonische voorbespreking tussen PO en SWV PasVOrm is dit jaar gecontinueerd en doorontwikkeld. Scholen hebben in de periode van half september tot aan de herfstvakantie contact op kunnen nemen met het samenwerkingsverband. De telefoontjes werden aangenomen en genoteerd op een lijst, één van de orthopedagogen/psychologen heeft de betreffende basisschool binnen 2 weken teruggebeld om de leerling te bespreken. Aan de hand van dit gesprek werd besloten of een preventieve bespreking voor de leerling gewenst was. Gebleken is dat veel vragen telefonisch beantwoord konden worden, voor een dertigtal leerlingen is een preventieve bespreking gevoerd.

Ook in 2019 zijn de aanmeldingen voor de preventieve besprekingen verlopen via het onlinesysteem Grippa. Hiermee is de privacy geborgd en is het eenvoudig om verslaglegging met elkaar te delen.

Testdagen
De NIO-testdagen voor het schooljaar 2019-2020 zijn in de weken 48, 49 en 50 van 2018 gehouden. Ook de aanmeldingen voor de NIO-testdagen zijn in 2019 via het onlinesysteem Grippa gedaan.
Zowel de organisatie als uitvoering zijn goed verlopen. De ondersteuning vanuit het secretariaat (coördinatie aanmeldingen, indeling in groepen en versturen verslaglegging) is zeer waardevol gebleken.

Naar de aanmeldingen is kritisch gekeken. Er is streng toegezien op het feit of de leerlingen die aangemeld zijn voldoen aan de criteria van LWOO/Pro en of de benodigde handtekeningen (van beide ouders en de leerling van 12 jaar of ouder) aanwezig waren in het dossier. Wanneer er twijfel was over of een aanmelding terecht was, is contact gelegd met de basisschool.
Het totaal aantal leerlingen dat tijdens deze testdagen is getest is 161. Vorig jaar was dit 133. Daarnaast hebben nog 52 leerlingen deelgenomen aan de natestdagen in mei 2019, voor het schooljaar 2018-2019. Het totale aantal leerlingen dat deelnam is weer wat gestegen ten opzichte van vorig schooljaar maar laat nog steeds de dalende tendens zien die vanaf schooljaar 2015-2016 is ingezet.

Op het moment van schrijven is vanwege de coronacrisis nog onduidelijk wanneer de natestdagen voor schooljaar 2019-2020 gepland kunnen worden. Wellicht is het mogelijk om de natestdagen eind juni 2020 te organiseren. Indien niet het geval is, zullen de natestdagen verschoven worden naar het nieuwe schooljaar, eind september 2020.

Het is voor een aantal leerlingen niet mogelijk om deel te nemen aan de centrale testdagen. Dit kan komen doordat deze leerlingen nog niet zo lang in Nederland zijn, door sociaal emotionele problematiek of door zeer forse leerachterstanden waardoor het niet mogelijk is mee te doen met het groepsonderzoek. Deze leerlingen werden individueel onderzocht middels een WNV-NL (voor de anderstalige leerlingen die niet langer dan 4 jaar in Nederland zijn) of middels de WISC-III-NL. In totaal zijn er in het voorjaar van 2019 31 individuele onderzoeken afgenomen (21x WNV en 10x WISC-III-NL). Dit is een toename ten opzichte van vorig schooljaar. Deze dossiers zijn zeer zorgvuldig gescreend door het expertiseteam. Een verklaring voor het hoge aantal kan zijn dat in 2019 een groot aantal NT2-leerlingen de leeftijd had om door te stromen naar het VO. De individuele onderzoeken voor het schooljaar 2019-2020 zijn momenteel nog niet afgerond en even gepauzeerd totdat de scholen weer open zullen gaan. Ook hiervoor geldt dat deze mogelijk nog voor

de zomervakantie afgerond zullen worden en anders doorschuiven naar volgend schooljaar.

Programma 3. Arrangementen

Maatwerk

De commissie Maatwerk wordt door de scholen en/of de BPO-ers van het samenwerkingsverband betrokken bij leerling casussen, wanneer er buiten de school gezocht moet worden naar een (onderwijs)plek waar de leerling op zijn of haar plaats is en de ondersteuning krijgt die de leerling nodig heeft.
De commissie Maatwerk zocht in het schooljaar 2018-2019 voor 32 leerlingen geschikte onderwijsplek. Binnen het schooljaar lukte dat voor 23 leerlingen, voor de overige 9 leerlingen liep het traject door tot na de zomervakantie van 2019.
Van de 23 leerlingen die geplaatst werden, lukte dat voor 9 leerlingen binnen 2 maanden, voor 7 leerlingen binnen 2 tot 4 maanden, voor 2 leerlingen binnen 4 tot 6 maanden. Voor een drietal leerlingen duurde het langer dan 6 maanden voor er voor hen een geschikte onderwijsplek gevonden kon worden.

Arrangementen groep en individueel

Arrangementen en TLV verklaringen worden door de ATLV commissie toegekend. Enkel aanvragen die via Grippa worden ingediend worden in behandeling genomen. Hiermee voldoen we aan de voorwaarden zoals vastgelegd zijn binnen de wet op de bescherming van de persoonsgegevens. De commissie ATLV komt tweewekelijks bijeen en beoordeelt de aanvragen voor arrangementen en toelaatbaarheidsverklaringen. De commissie staat altijd onder voorzitterschap van een orthopedagoog van het samenwerkingsverband.
Er is een sluitend verantwoordingssysteem.
De arrangementen zijn onder te verdelen in “klein”, “groot”, “groepsarrangement”, “plaatsing bij de PasVOrm onderwijsopvangvoorziening”, “plaatsing bij het ZOW” of “maatwerk”.

De procedure voor het aanvragen en toekennen van (groeps)arrangementen behoort inmiddels tot een standaardprocedure. Zowel de scholen als de ATLV-commissie hebben voldoende ervaring opgedaan om de arrangementen aan te vragen en toe te kennen. Voor het schooljaar 2017-2018 werden er 168 individuele arrangementen toegekend (81 klein en 87 groot) en totaal 16 groepsarrangementen. In het schooljaar 2018-2019 werden 133 individuele arrangementen afgegeven (60 klein en 73 groot). Daarnaast werden er 19 groepsarrangementen toegekend. In het schooljaar 2019/2020 werden 133 arrangementen afgegeven. Daarnaast werden er 24 groepsarrangementen afgegeven. Bij de arrangementen voor het schooljaar 2019-2020 wordt 5/12 deel betaald in 2019 en 7/12 deel in 2020.

In 2019 heeft de ATLV-commissie voor het eerst evaluatiebezoeken afgelegd aan scholen die arrangementsgelden hebben ontvangen van het samenwerkingsverband. Tijdens die bezoeken werden de arrangementen van het afgelopen jaar geëvalueerd op effectieve inzet van de middelen en doelmatigheid van de inhoudelijke inzet. Daarnaast werd alvast vooruitgekeken naar de wensen van de scholen voor het nieuwe schooljaar.
Deze bezoeken zijn door de ATLV-commissie en de scholen als prettig en effectief ervaren. Daarom zal deze (meer persoonlijke) aanpak worden doorgezet in 2020.

Programma 4. LWOO-opting out

Binnen het samenwerkingsverband is opting out LWOO sinds 1 januari 2018 een feit. Dit heeft met zich meegebracht dat een aantal zaken rondom het aanvragen van Leerwegondersteunend Onderwijs (LWOO) veranderd is. Daarnaast vindt de uitkering van het LWOO-budget voor de eerstejaars LWOO-leerlingen niet meer via DUO maar door het samenwerkingsverband plaats. Dit groeit ieder jaar verder de school in. Het budget wordt

verdeeld middels een verdeelsleutel. Al deze veranderingen zijn in samenspraak met de directeuren van de betreffende scholen doorgevoerd. De LWOO-coördinatoren hebben uitleg gekregen middels een presentatie en een brief. Deze nieuwe manier van werken is geëvalueerd door verschillende geledingen (directie, LWOO-coördinatoren en administratie) te bevragen. Men was tevreden over de samenwerking met het samenwerkingsverband rondom opting out waar het gaat om informatieverstrekking, overleg en bereikbaarheid. De beoordeling van de LWOO-dossiers op locatie is als zeer positief ervaren en heeft gezorgd voor minder regeldruk en administratieve belasting. Ook de registratie in BRON is goed verlopen. Over het behouden of versoepelen van de criteria voor LWOO bestaat verdeeldheid maar de balans lijkt wel duidelijk door te slaan naar het behouden van de criteria. Deze positieve respons heeft ertoe geleid dat de huidige manier van werken voor in ieder geval nog een jaar gecontinueerd wordt. Ondertussen wordt er door het samenwerkingsverband en de directeuren wel verder nagedacht over de mogelijkheid om het IQ-criterium dat geldt voor het krijgen van een aanwijzing LWOO wat meer los te laten.

Commissie LWOO/PrO

Sinds opting out worden de LWOO-dossiers op locatie door het samenwerkingsverband beoordeeld. Hierdoor komen er geen aanvragen voor LWOO meer via Grippa bij de commissie binnen. Enkel de LWOO-dossiers waar meer overleg over nodig is, worden nog in de commissie besproken. Het afgeven van een interne aanwijzing LWOO gebeurt door de school zelf. De registratie van de LWOO-leerlingen gebeurt in Grippa. Dit wordt gedaan door het samenwerkingsverband. Op deze manier kan de leerlingenstroom worden gemonitord en de verdeelsleutel meegroeien. Het aanvragen van TLV's PrO verloopt wel nog via Grippa. Deze worden bekeken door de commissie waarna, bij een positieve beoordeling, het samenwerkingsverband een TLV PrO afgeeft. De uitkering van het PrO-budget verloopt via DUO. Per teldatum 1-10-2019 zijn er 92 TLV's PrO afgegeven. Per teldatum 01-10-2018 waren dit er 80. Voor LWOO opting out zijn de aantallen: 177 (teldatum 01-10-2018) en 188 (teldatum 01-10-2019).

Programma 5. VSV en thuiszitters

Vanuit de inspectie van het onderwijs wordt via de samenwerkingsverbanden toezicht uitgevoerd op de thuiszitters. Alle scholen in ons samenwerkingsverband worden 3-maandelijks verzocht de thuiszitters door te geven bij de administratie van het samenwerkingsverband. Naast deze inspectievraag stellen we de scholen meer vragen over leerlingen die op één of andere manier geen regulier onderwijs volgen. We monitoren de leerlingen samen met de scholen dus voordat eventueel problemen kunnen optreden of een situatie van "thuiszitten" kan ontstaan.
Drechtsteden en Gorinchem komen elke 2 maanden samen met het mbo, dienst Gezondheid & Jeugd en ministerie OC&W om het beleid afstemmen. In het traject VSV is de aandacht specifiek gericht op een aanpak op kwetsbare jongeren. Een goede overdracht van vmbo naar mbo is belangrijk. Inmiddels zijn we zover dat de werkwijze die bekend staat als de "Windroos aanpak" richtlijn is op alle VMBO scholen. Leerlingen worden (soms al vanaf de 1e klas) voorbereid op de overstap. Het gaat hierbij om het maken van een goede keuze gebaseerd op goed argumenten. Helaas blijken kinderen nog een keuze te maken op basis van verkeerde verwachtingen van de opleiding of een beroep. Goede voorlichting en eventueel stagemomenten moeten een goede keus bewerkstelligen. Binnen de Windroos-methode is een warme overdracht geregeld. Vanuit het samenwerkingsverband houden we via het programma Intergrip zicht op de overstap van VO-leerlingen richting vervolgonderwijs. Indien decanen hierin niet de keuze van hun leerlingen invullen worden zij hierop aangesproken. Zo zien we of iedere leerling een daadwerkelijke vervolgkeuze maakt.
We participeren in de werkgroep Leerplicht die onder het REA valt. Vanuit deze werkgroep werd het "protocol ziekteverzuim" ontwikkeld, vastgesteld in 2017. In 2017 werd dit protocol gebruikt bij de benadering en aanpak op alle scholen en door alle andere

betrokken instanties. In 2018 hebben we het plan opgevat om vanuit de werkgroep Leerplicht een nulmeting onder de scholen uit te voeren m.b.t. de inzet van de jeugdarts. Doel is om de samenwerking tussen scholen en jeugdarts te vergroten en op deze manier ook het aantal thuiszitters terug te dringen.
In 2019 zijn gesprekken gevoerd met o.a. Leerplicht over het verbeteren van de samenwerking en het werken aan sluitende aanpak tussen samenwerkingsverbanden, de SOJ en stichting Jeugdteams. In 2019 werden al verbeteringen doorgevoerd, en in 2020 wordt hieraan in gezamenlijkheid met verschillende partijen in de regio nog verder vorm aan gegeven.
In 2019 werd ook gestart met het opstellen van nieuwe plannen en bijbehorende begroting voor de nieuw te verdelen VSV-gelden in 2020.

Programma 6. Onderwijsvoorziening PasVOrm

Met sommige leerlingen gaat het niet vanzelf goed op school. Bijvoorbeeld omdat de leerling tijdelijk extra aandacht nodig heeft op het gebied van leren en plannen, sociale vaardigheden of om meer inzicht krijgen in zijn of haar gedrag. Dan kan het fijn zijn om tijdelijk op een andere plek dan op de eigen school les te krijgen. Om deze leerlingen een periode intensieve begeleiding te kunnen geven is er Onderwijsvoorziening PasVOrm. Daar kan een maatwerk geboden worden waarin de hulpvragen van school, leerling en ouders worden meegenomen. Er wordt onderzocht wat de onderwijsbehoeften van de leerling zijn en wat de meest passende vervolgstap voor de leerling is. Zo kan een leerling zijn schoolloopbaan voortzetten en wordt voorkomen dat de leerling thuis komt te zitten.

Er zijn concrete afspraken gemaakt over hoe de nazorgfase van PasVOrm eruit komt te zien. Dit geeft scholen meer duidelijkheid over wat ze kunnen verwachten wanneer ze een leerling vanuit PasVOrm (terug-)plaatsen. De ervaring is dat scholen wat sneller contact zoeken wanneer zij een leerling van PasVOrm hebben geplaatst en hier zorgen over zijn. Dit vinden we een positieve ontwikkeling.
In 2018 heeft met een aantal scholen een evaluatie plaatsgevonden over de trajecten in het algemeen en de samenwerking tussen de scholen en PasVOrm hierin. Dit heeft met een aantal scholen tot beter samenwerking en uitwisseling geleid. In 2019 hebben we eenzelfde evaluatie laten plaatsvinden met één school waarmee de samenwerking onvoldoende verliep. Er zijn heldere afspraken en werkwijzen uit het gesprek naar voren gekomen en in schooljaar 2019-2020 zal blijken of dit voor beide partijen tot een voldoende werkbare situatie heeft geleid.
Sinds een paar jaar wordt bijgehouden waar de leerlingen van PasVOrm vandaan komen (gemeente, school, niveau enz.). Sinds 2017 wordt ook de duur van de plaatsing gemonitord. Twee keer per jaar worden deze cijfers bijgewerkt, zodat er naar scholen en gemeenten gerapporteerd kan worden. Het geeft PasVOrm enig inzicht in de doelgroep en uitstroom. Daarnaast hopen we een ontwikkeling te gaan zien in de duur, namelijk dat de trajecten korter kunnen duren.

Duur traject Onderwijsvoorziening	**Aantal leerlingen 2017**	**Aantal leerlingen 2018**	**Aantal leerlingen 2019**
0-3 maanden	4	6	2
3-6 maanden	9	6	8
6-9 maanden	5	8	3
9-12 maanden	4	6	6
12+ maanden	8	5	2
Totaal	*30*	31	21

Programma 7. Schooloverstijgende arrangementen

In het schooljaar 2018-2019 zijn gesprekken gevoerd met de beide praktijkscholen om te komen tot een arrangement Speciale Lesplaatsen voor PrO leerlingen waarbij leren en ontwikkelen door specifieke onderwijs-zorg behoeften dusdanig belemmerd wordt dat uitstroom richting Arbeid (Leren) moeilijk wordt. Leerlingen komen in aanmerking voor een speciale lesplaats indien ze voldoen aan de criteria voor een TLV-VSO zoals die zijn gesteld door SWV PasVOrm en zij qua gedrag passen bij de bestaande PrO populatie. Het gaat om leerlingen die beperkt zijn op het vlak van taakgericht gedrag, zelfregulatie en reflectie en sociaal functioneren, maar die geen gevaar mogen vormen voor de (sociale) veiligheid van de medeleerlingen en docenten. Denk daarbij leerlingen met explosief externaliserend gedrag en/ of pest- of manipulatief gedrag die niet willen werken aan hun gedrag en niet open staan voor begeleiding en aansturing. Er is een projectplan opgesteld en met ingang van het schooljaar 2019-2020 zijn beide praktijkscholen gestart met het aanbieden van zo'n 6 á 8 Speciale Lesplaatsen per school.
Het samenwerkingsverband is bij het arrangement betrokken door het leveren van expertise van de portefeuillehouders Speciale Lesplaatsen en de SPO's van de scholen. In Q1 van 2020 worden de Speciale Lesplaatsen door het samenwerkingsverband en de scholen geëvalueerd met de betrokken scholen en wanneer nodig verbeteringen doorgevoerd.

Daarnaast loopt het arrangement Dokwerk nu voor het 5e jaar. Er is een arrangement Dokwerk onderbouw waarbinnen sociaal-emotioneel kwetsbare leerlingen onderwijs krijgen op VMBO BB/BK niveau.
Sinds het schooljaar 2018-2019 is het arrangement uitgebreid met een arrangement Dokwerk bovenbouw, waarbij leerlingen, die de overstap naar het regulier VMBO niet hebben kunnen maken, worden voorbereid op het Entree-examen in de 5e klas van het Praktijkonderwijs. Daarnaast worden binnen dit arrangement ook leerlingen geplaatst die zijn vastgelopen op het reguliere VMBO. Ook zij worden voorbereid op het Entree-examen in de 5e klas. Binnen dit arrangement wordt extra aandacht besteed aan studievaardigheden en intensieve stagebegeleiding. In het schooljaar 2019-2020 is Dokwerk gestart met een extra brugklasgroep.

Programma 8. Overige pilots

Samenwerking Jeugdhulp en sociale wijkteams

Vanuit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (AV) wordt regie gevoerd vanuit het REA (Regionale Educatieve Agenda). Sinds 2019 staat het REA niet langer onder voorzitterschap van een gemeente, maar afwisselend het samenwerkingsverband PasVOrm en Driegang (PO). In het REA hebben zitting de wethouders jeugd en onderwijs van alle gemeenten die in het gebied van de samenwerkingsverbanden vallen. Enkele gemeenten, zoals Altena, West-Betuwe en Vijfheerenlanden vallen niet onder de jeugdzorgregio Zuid-Holland-Zuid. Met deze gemeenten moeten dus aparte afspraken worden gemaakt.
Door de samenwerkingsverbanden uit Zuid-Holland-Zuid en de SOJ (Service Organisatie Jeugd) zijn in 2019 aan de volgende onderwerpen gewerkt en vormgegeven:

Jeugdhulp op school

In het VSO en op het praktijkonderwijs wordt relatief veel jeugdzorg geboden. Hierdoor is er behoefte bij de samenwerkingsverbanden en de scholen om jeugdzorg niet meer individueel te benaderen, maar klassikaal en in samenhang met de andere voorzieningen op school en thuis. Afgesproken is dat de SOJ vanaf 2020 jeugdhulpaanbieders contracteert om jeugdhulp te kunnen geven in de groep, ofwel buiten de groep, maar wel op school. De jeugdhulp op school bevat:

- Begeleiding/persoonlijke verzorging onderwijs
- Begeleiding

- Diagnostiek GGZ
- Generalistische Basis GGZ

Het samenwerkingsverband vervult de rol van poortwachter: de jeugdhulp op school mag enkel plaatsvinden na toetsing en akkoord van de poortwachter op de aanvraag van de jeugdhulpaanbieder. De poortwachter werkt samen met de stichting Jeugdteams, voor advisering, bepalen, monitoring en evaluatie van de inzet van jeugdhulp op school.

Deze manier van jeugdhulp biedt kansen voor schooloverstijgende arrangementen als Dokwerk en de Speciale lesplaatsen Pro-VSO (zie hoofdstuk 2).
In 2019 is gestart met de voorbereidingen (inkoop) voor deze nieuwe manier van werken.

Vaste schakel
In Gorinchem is een pilot gestart om de verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs te versterken: er is een vaste contactpersoon van het sociaal team gekoppeld aan de scholen. Aanleiding was ontevredenheid over de verbinding met jeugdhulp, vanwege de wachttijden van de jeugdprofessional, niet gebruiken van elkaars expertise en de reeds bijeengebrachte informatie.
De pilot is geëvalueerd en beoordeling van de samenwerking is op een schaal van 1 tot 10 van een 4,4 voor de pilot naar een 8,5 gestegen.
Conclusie is dat jeugdigen sneller de hulp die nodig is krijgen, omdat men elkaar sneller en effectiever weet te vinden door aanwezigheid op school van de jeugdprofessional.

Het is de ambitie om deze werkwijze voort te zetten en te verstevigen. Ingezet wordt op stevige verbindingen tussen de scholen en de verschillende sociale teams in de regio, alsook tussen de sociale teams onderling. Aangezien veel van de leerlingen op onze scholen uit verschillende gemeentes, of zelfs uit andere provincies en dus jeugdhulpregio's komen, vraagt dit adequate afstemming. Daarbij is elkaar kennen en elkaar kunnen vinden van cruciaal belang, en daar willen we dus in 2020 ook op inzetten.

Programma 9. Professionalisering

Verschillende medewerkers hebben cursussen gevolgd op het gebied van hun portefeuilles, teneinde hun expertise te verstevigen en te verbreden. Denk daarbij aan cursussen op het gebied van dyslexie, dyscalculie, onderwijs en jeugdhulp, etc.

Aan de scholen van ons samenwerkingsverband is ook dit jaar een mentorcursus aangeboden, waar door een tiental mentoren is deelgenomen. Deze bijeenkomsten vonden plaats op het kantoor van het samenwerkingsverband.

Programma 10. Bestuur en organisatie

Verhuizing
Eind februari 2019 is het Samenwerkingsverband verhuisd van de Herman de Ruyterstraat 30 naar de Dr. Van Stratenweg 15, eveneens in Gorinchem. Er is een huurcontract afgesloten voor een periode van 5 jaar.
Er is geïnvesteerd in een prettige werkomgeving voor het expertiseteam, team Support en de onderwijsvoorziening.
In 2019 zijn er contacten gelegd met de gemeente Gorinchem om te verkennen of er afspraken gemaakt konden worden over het inrichten van de buitenruimte. Deze zou dan door zowel de leerlingen van de onderwijsvoorziening als jongeren uit de wijk kunnen worden gebruikt. Helaas heeft deze poging niet tot concrete resultaten geleid. Het samenwerkingsverband zal dit samen met de verhuurder verder oppakken.

Organisatieontwikkeling
Teneinde de samenwerking binnen de organisatie te verbeteren, processen te stroomlijnen en natuurlijk onze dienstverlening aan de scholen te versterken, zijn we in 2019 gestart

met een organisatieontwikkelingstraject. Daartoe heeft het samenwerkingsverband Part Up ingehuurd. We hebben met hun hulp duidelijk zicht gekregen op de verschillende rollen en taken en de manier van samenwerken.

De verschillende rollen die we binnen ons samenwerkingsverband oppakken, zijn omschreven aan de hand van een *driver*, waarbij we onszelf steeds de vraag stelden:

- Waarom is deze rol er?
- Wat zou er gebeuren als deze rol er niet is?
- Welke dingen gebeuren er als deze rol ingevuld wordt?

Door deze manier van werken is veel duidelijkheid ontstaan over de inhoud van de werkzaamheden en zijn we flexibel in het oppakken en verdelen van het werk. Er is meer overzicht en inzicht gecreëerd in datgene wat we doen en hoe we dat willen doen.

Het werken met drivers en rollen sluit goed aan bij de cyclus van het handelingsgericht werken: waarnemen, begrijpen, plannen en realiseren. Vanuit dat handelen willen we 2020 ingaan: samen met de scholen werken aan een passende onderwijsplek voor iedere leerling.

Personeel (salariskosten)

Het jaar 2019 kende een groot verloop van personeel. Twee personeelsleden waren afwezig vanwege ziekte, een aantal vanwege zwangerschapsverlof. Daarnaast namen twee collega's afscheid van onze organisatie, vanwege een andere baan of studie. Deze mensen zijn (gedeeltelijk) vervangen. Ook in 2020 zal een aantal collega's tijdelijk afwezig zijn vanwege zwangerschapsverlof. We verwachten hun taken tijdens hun afwezigheid op te kunnen vangen binnen het team.
Een andere collega (die aan het samenwerkingsverband wordt gedetacheerd) gaat per 1 januari 2020 met pensioen. Deze collega wordt niet vervangen door een nieuwe collega, de werkzaamheden worden opgevangen binnen het team.

De personele omvang van het samenwerkingsverband ultimo 31-12-2019 is:

Onderdeel	**FTE**
Directie	0,7
Onderwijzend personeel	3,0
Onderwijsondersteunend personeel	12,9
Totaal	**16,6**

3.2.4 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact

In november 2019 kwamen signalen naar buiten over vechtpartijen in Gorinchem waar veel leerlingen van onze scholen op een of andere manier bij betrokken waren. Dit heeft veel impact gehad op de docenten en leerlingen van de verschillende scholen en heeft stof doen opwaaien in de samenleving. Ook in Den Haag en zelfs in het buitenland werd geschokt gereageerd.
Het samenwerkingsverband heeft samen met de scholen van een aantal betrokken leerlingen veel aandacht en inzet besteed aan het kunnen bieden van passend onderwijs aan de betrokken leerlingen. Voor een aantal van hen moest op zoek worden gegaan naar een nieuwe, passende onderwijsplek. Ook in 2020 lopen deze trajecten nog door.

3.2.5 Informatie over de maatschappelijke aspecten van het 'ondernemen'

Niet van toepassing.

3.2.6 Vermelding van de samenwerkingsverbanden waarbij de rechtspersoon of de daaronder ressorterende instellingen zijn gesloten en van de verbonden partijen

Niet van toepassing.

3.2.7. Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen, inclusief samenwerkingsverbanden

Niet van toepassing.

3.2.8. Namen van bestuurders, directieleden en toezichthouders en hun betaalde en onbetaalde (neven)functies

LOGOS Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs	Dhr. H.M.J. Mackloet, bestuurder
De Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en regio	Dhr. B.J. Kollmer, bestuurder
Namens de Stichting Wellant	Mevr. Y. Ouwens, regiodirecteur van Wellant
De Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs 'Willem de Zwijgercollege'	Tot 1-7-2019 Mevr. M.W.P. de Heide, daarna mevr. J. van der Zaag, voorzitter college van bestuur
De Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs voor de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden	Dhr. C.H. van Breugel, bestuurder
De Stichting Yulius	Tot 1-9-2019 Dhr. J. Westerlaken, daarna mevr. D.M.W. de Vet, directeur Yulius Onderwijs
De Vereniging voor Protestants Christelijk Voortgezet Onderwijs te Sleeuwijk	Dhr. G. van der Beek, rector/uitvoerend bestuurder
De Stichting Specialisten in Passend Onderwijs (SPON)	Dhr. E. de Weers, bestuurder

3.3. Naleving branchecode

3.3.1 Ontwikkelingen op het gebied van governance

Het toezichthoudend bestuur heeft per 1 november 2019 een onafhankelijk voorzitter aangesteld. Zie daarvoor ook het verslag van het toezichthoudend bestuursdeel.

3.3.2 Vermelding code goed bestuur die gehanteerd wordt

Het bestuur van het samenwerkingsverband draagt zorg voor een goed functionerend intern beheersings-en controlesysteem. Hiertoe heeft het bestuur een intern toezichtskader opgesteld. Het bestuur heeft geconcludeerd dat ook in 2019 volgens het toezichtskader is gewerkt.

3.3.3. Vermelding van afwijking van de code goed bestuur

Niet van toepassing.

3.3.4 Wijze waarop horizontale verantwoording wordt ingevuld

Binnen het samenwerkingsverband is een MR actief, bestaand uit drie medewerkers van het samenwerkingsverband. De directeur-bestuurder sluit regelmatig aan bij overleggen van de MR. Daarnaast is ook een OPR actief. De OPR streeft ernaar een of twee keer per jaar met de directeur-bestuurder bij elkaar te komen.

3.4 Verslag toezichthoudend bestuur

3.4.1 Verantwoording op grond van de code voor goed bestuur

PasVOrm is een Stichting. Bij de rijksoverheid is de Stichting geregistreerd als het samenwerkingsverband VO 28.14, met als werkgeversnummer 21663.

De Stichting SWV is 24 oktober 2013 opgericht, en statutair gevestigd te Gorinchem en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Gorinchem onder nummer 59162554.

Binnen PasVOrm is gekozen voor een functionele scheiding tussen bestuur en toezicht.
Er is één uitvoerend bestuurder, die tevens directeur is van PasVOrm. Dat is mevr. E. van Leeuwen-Klink.

Het toezichthoudend bestuursdeel wordt gevormd door de vertegenwoordigers van alle participerende besturen in het samenwerkingsverband PasVOrm.

De samenstelling van het toezichthoudend bestuursdeel was in 2019 als volgt:

- Namens LOGOS Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs: dhr. H. Mackloet, bestuurder.
- Namens de Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en regio: dhr. B.J. Kollmer, bestuurder.
- Namens de Stichting Wellant: mevr. Y. Ouwens, regiodirecteur van Wellant.
- Namens de Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs 'Willem de Zwijgercollege': tot 1 september 2019 mevr. M.W.P. de Heide, bestuurder. Op die datum opgevolgd door Mevr. J. van der Zaag, bestuurder.
- Namens de Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs voor de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden: dhr. C.H. van Breugel, bestuurder.
- Namens de Stichting Yulius: tot 1 september dhr. J. Westerlaken, bovenschools directeur Yulius onderwijs. Op die datum opgevolgd door Mevr. D. de Vet, directeur Innovatie en Expertise.
- Namens de Vereniging voor Protestants Christelijk Voortgezet Onderwijs te Sleeuwijk: dhr. G. van der Beek, rector/uitvoerend bestuurder.
- Namens Stichting Specialisten in Passend Onderwijs (SPON): dhr. E. de Weers, bestuurder.

Aan de hand van een handreiking van de PO- en VO-raad met betrekking tot de governance van samenwerkingsverbanden is uitvoerig gesproken over de governance binnen ons samenwerkingsverband. Dit heeft tevens gediend als zelfevaluatie voor het toezichthoudend bestuur. Mede als gevolg van deze evaluatie heeft het toezichthoudend bestuur besloten een onafhankelijke derde als voorzitter te benoemen. Na een wervings- en sollicitatieprocedure is per 1 november dhr. H. Akkerman als voorzitter benoemd. Tot aan dat moment was dhr. G. van der Beek voorzitter. Hij heeft dat tien jaren mogen doen. Dhr. B.J. Kollmer was vicevoorzitter. Eveneens zijn na de evaluatie de statuten, het bestuurs- en het toezichtreglement en het reglement van de remuneratiecommissie gewijzigd en opnieuw vastgesteld.

Het bestuur heeft vijfmaal vergaderd in 2019. De vergaderingen zijn telkens voorbereid door de voorzitter en uitvoerend bestuurder, met ondersteuning van de secretaris van bestuur en directie. Er is daarbij gewerkt volgens een jaarplanning.

De uitgangspunten van de governance binnen de Stichting zijn vormgegeven in de statuten en een reglement voor het directeurenoverleg, alsmede in het Bestuurs- en Toezichtreglement en het Toezichtkader.
Alle taken en bevoegdheden zijn daarin geregeld en in overeenstemming met de wettelijke regels en met de code Goed Bestuur van de VO-raad, met dien verstande dat in geval artikelen niet letterlijk toepasbaar zijn voor samenwerkingsverbanden, wel gehandeld is in de geest van de code.
In 2019 heeft deze vormgeving in de praktijk ook gefunctioneerd.

De leden van het toezichthoudend bestuursdeel krijgen geen vergoeding voor hun werkzaamheden als toezichthoudend bestuurslid, omdat ze hun werkzaamheden doen in het kader van hun reguliere betrekking bij het aangesloten bestuur.
Bij deze aangesloten besturen worden de regels m.b.t. nevenfuncties toegepast conform de code Goed bestuur van de VO-raad. Daarom wordt dat in het kader van PasVOrm niet herhaald en worden in dit jaarverslag daaromtrent geen gegevens opgenomen. Dit geldt niet voor de onafhankelijk voorzitter, hij ontvangt een vergoeding op declaratiebasis.

Nevenfuncties van dhr. H. Akkerman:

- Lid raad van toezicht Stichting Timon (jeugdzorg)
- Commissaris MerwedeLingelijn Beheer BV
- Vice-voorzitter Plaatselijke Groep LEADER Polders Met Waarden
- Lid kernteam Gebiedsplatform Alblasserwaard en Vijfheerenlanden

In 2019 hebben zich geen situaties voorgedaan van (potentieel) tegenstrijdig belang. Dit is elke vergadering expliciet vastgesteld.

In 2019 heeft het toezichthoudend bestuur:
- de begroting 2020 van PasVOrm goedgekeurd;
- de meerjarenbegroting van PasVOrm goedgekeurd;
- de jaarrekening 2018 van PasVOrm vastgesteld.

Daarnaast zijn meerdere onderwerpen onderling en met de uitvoerend bestuurder besproken, o.a. het weerstandsvermogen en de risicoparagraaf. Het toezichthoudend bestuur heeft besloten de accountantscontrole over het boekjaar 2019 op te dragen aan Van Ree Accountants.

Het toezichthoudend deel van het bestuur heeft vastgesteld dat het financieel beleid van PasVOrm, de verwerving en de bestemming van middelen en de naleving van de wettelijke taken en voorschriften voldoet aan de daaraan te stellen criteria van rechtmatigheid en doelmatigheid en voorts dat de kwaliteit van de stichting en haar maatschappelijk functioneren in de regio de goedkeuring kan wegdragen.
Voor de beoordeling van de rechtmatigheid heeft het toezichthoudend deel van het bestuur zich gebaseerd op het oordeel van de accountant bij de controle van de jaarstukken.
Voor de beoordeling van de doelmatigheid baseert het toezichthoudend deel van het bestuur zich enerzijds op het oordeel van de accountant en anderzijds op het eigen oordeel over de activiteiten van PasVOrm. Dat eigen oordeel is gebaseerd op de presentatie van de begroting en de tussentijdse rapportages met uitputting van de begroting, alsmede op de waar te nemen effecten van de werkzaamheden van PasVOrm binnen de werkorganisatie van PasVOrm en in de schoollocaties binnen het werkgebied van de aangesloten besturen.

Het toezichthoudend bestuursdeel is opgetreden als werkgever van de uitvoerend bestuurder. Er is al eerder besloten dat de uitvoerend bestuurder onder de cao-vo valt. De functie is ook al eerder gewaardeerd door een gecertificeerd deskundige op schaal 14.

Het toezichthoudend bestuursdeel is tevreden met de behaalde resultaten van PasVOrm in 2019. Alles is in goede samenwerking tussen uitvoerend bestuurder en toezichthoudend bestuursdeel vormgegeven en uitgevoerd.

3.5. Omgeving

3.5.1. Afhandeling van klachten
In 2019 zijn er geen formele klachten ingediend.

3.5.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. internationalisering
Niet van toepassing.

3.5.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen op het gebied van internationalisering
Niet van toepassing.

4. RISICOMANAGEMENT

PasVOrm heeft de financiële en personeels- en salarisadministratie uitbesteed aan GOA. De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een Service Level Agreement. De processen binnen GOA zijn vastgelegd en gecertificeerd en worden jaarlijks door de accountant gecontroleerd. GOA beschikt over een ISAE-verklaring.

4.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In onderstaande tabel worden risico's beschreven, getaxeerd en waar gewenst en/of mogelijk voorzien van actie/beheersmaatregelen.

Onderwerp	**Toelichting**	**Actie/beheersmaatregel**
1. Doelmatigheid	Bij brief van 1 december 2017 heeft minister Slob de samenwerkingsverbanden gewezen op de noodzaak van transparante monitoring en verantwoording. Hierbij draait het om de vraag hoe samenwerkingsverbanden aantonen dat zij de middelen doelmatig besteden.	PasVOrm zal een cyclus van monitoring en verantwoording opzetten n.a.v. het Sardes-traject en vervolgens het e.e.a. afstemmen met de onderwijsinspectie. Daarnaast hanteert PasVOrm de systematiek dat de ATLV-commissie met de scholen evalueert hoe de gelden worden ingezet.
2. BTW	Belastingdienst heeft laten weten dat bepaalde vormen van inhuur door een samenwerkingsverband bij schoolbesturen toch niet BTW vrij zijn. Wel BTW vrij is onderwijsondersteuning. Niet BTW vrij is inhuur voor bestuur en management, voor indicerende werkzaamheden en algemene OOP taken.	Dergelijke vormen van inhuur zijn bij PasVOrm vrijwel niet aan de orde.
3. Groei VSO op peildatum	In 2018 is in de wet vastgelegd dat naast de ondersteuningsbekostiging ook de basisbekostiging verplicht moet worden overgedragen.	Uitbetaling van ook de basisondersteuning is in de (meerjaren)begroting opgenomen.
4. Residentiële leerlingen	Residentiële leerlingen in het VSO hebben geen toelaatbaarheidsverklaring nodig, maar komen financieel wel ten laste van het samenwerkingsverband.	Het aantal residentiële leerlingen binnen PasVOrm is beperkt. Via monitoring wordt de ontwikkeling gevolgd.
5. Nieuwe regeling bekostiging lwoo en pro	De bekostiging voor lwoo is momenteel gebaseerd op een tijdelijke regeling. Hierin is de bekostiging gebaseerd op het deelnamepercentage aan lwoo in het eigen samenwerkingsverband op 1 oktober 2012. Voor PasVOrm was dit 8,6%, landelijk 10,7%. Voor pro respectievelijk 2,7% en 2,9%. De nieuwe, definitieve bekostigingsregeling zal niet of veel minder rekening houden met de historische deelname aan lwoo in het samenwerkingsverband. De nieuwe regeling wordt op korte termijn verwacht en zal naar verwachting snel in werking treden, met een overgangsregeling.	Zodra de nieuwe regeling bekend is zal hierop beleid geformuleerd worden. Voor lwoo geldt dat er vanaf 2018 sprake is van opting out.
6. Doelstelling daling deelname aan het VSO	Beleidsdoel van PasVOrm is het aantal leerlingen VSO categorie 1 in de periode 2019-2022 te laten dalen met 25%. Het risico bestaat dat dit aantal niet gehaald	Via monitoring (zie risico 1) zal dit nauwkeurig gevolgd worden. De daling met 25% betekent een daling van de te betalen

	wordt. Een tweede risico is dat PasVOrm nog niet kan vaststellen dat leerlingen die vroeger naar het VSO zouden zijn gegaan en nu in het regulier onderwijs een plaats hebben de juiste benodigde extra ondersteuning krijgen.	ondersteuningsbekostiging met ongeveer 450.000. Dit bedrag is ingezet in de programma's. Indien de daling in het VSO langzamer verloopt heeft dit financieel invloed op het betreffende kalenderjaar en kan de situatie ontstaan dat het weerstandsvermogen moet worden aangesproken. Dit punt zal in samenhang met risico 1 opgepakt worden.
7. Personeel in dienst, risico's werkgeverschap	Als werkgever loopt PasVOrm gebruikelijke risico's op langdurige ziekte en arbeidsconflicten. Hiervoor heeft PasVOrm op dit moment geen voorzieningen getroffen. Een ander (beperkt) risico is dat PasVOrm haar medewerkers betaalt op basis van de CAO VO en de bekostiging zware ondersteuning gebaseerd is op de bekostiging primair onderwijs.	In de begroting is een bedrag voor inhuur bij langdurige ziekte opgenomen en ook kosten van werkloosheidsuitkeringen worden begroot. Indien zich een arbeidsconflict voordoet zullen de hiermee gemoeide kosten drukken op het weerstandsvermogen, hiermee wordt in de begroting geen rekening gehouden. Via een stelsel van functionerings- en beoordelingsgesprekken wordt de kans op arbeidsconflicten zo veel mogelijk verkleind.
8. Samenwerking met gemeenten en zorgorganisaties	Het beleid in het ondersteuningsplan 2018-2022 is in grote mate mede afhankelijk van de inzet van gemeenten en zorgorganisaties. Als hun inzet onvoldoende is vallen belangrijke pijlers onder het plan weg.	PasVOrm zal met gemeenten en andere organisaties zo concreet mogelijk schriftelijke afspraken maken. Indien de beoogde inzet onvoldoende geleverd wordt kan dit invloed hebben op bijvoorbeeld de deelname aan het VSO (en daarmee op het weerstandsvermogen).
9. Uitputting budget lichte ondersteuning	Indien de afdrachten aan lwoo en pro hoger zijn dan het totale budget lichte ondersteuning van een samenwerkingsverband, kort DUO automatisch het meerdere op de lumpsum van de aangesloten schoolbesturen.	Dit is voor de afdrachten aan lwoo niet aan de orde gezien de keus voor opting out lwoo.
10. Uitputting budget zware ondersteuning	Indien de afdrachten aan het VSO hoger zijn dan het totale budget zware ondersteuning van een samenwerkingsverband, kort DUO het meerdere automatisch op de lumpsum van de aangesloten schoolbesturen. Mede als gevolg van de positieve verevening bij PasVOrm wordt de kans hierop steeds kleiner.	Op dit moment is dit niet aan de orde. De afdracht aan het VSO is in 2019 ongeveer 63% van het totale budget zware ondersteuning. Als gevolg van de verwachte daling van het aantal VSO leerlingen zal dit percentage de komende jaren zelfs dalen. In de jaarlijkse (meerjaren)begroting zal het actuele percentage steeds vermeld worden.
11. Continuïteit	Een te laag eigen vermogen kan de continuïteit van een organisatie bedreigen.	Uit de risicoanalyse blijkt dat het weerstandsvermogen van PasVOrm momenteel toereikend is (zie paragraaf 3.5.3. en 3.5.4. in het ondersteuningsplan 2018-2022).
12. Liquiditeit	Een te lage liquiditeit kan de organisatie in betalingsproblemen brengen.	Uit de jaarcijfers 2019 blijkt dat de liquiditeit van PasVOrm toereikend is, namelijk bijna 5%.
13. Privacy	PasVOrm dient sinds mei 2018 te voldoen aan de AVG.	PasVOrm maakt gebruik van externe kennis door de inhuur van een deskundige, die is aangesteld als functionaris gegevensbescherming bij

		Groenendijk Onderwijsconsultancy. Daarnaast volgen 2 medewerkers van PasVOrm onder andere met behulp van informatie van de VO-raad en Kennisnet de relevante ontwikkelingen omtrent de AVG.
14. Risicomanagement	Met het opstellen van een risicoanalyse moet PasVOrm het systeem van risicomanagement aanpassen.	PasVOrm zal de risicoanalyse periodiek actualiseren.

4.2 Risicoprofiel

De volgende onverwachte risico's kunnen zich voor doen. De uiteindelijke gevolgen van een risico zijn uitgedrukt in een financiële waarde door de maximale financiële impact te vermenigvuldigen met de kans.

Kans:

1. Zeer onwaarschijnlijk <5%
2. Onwaarschijnlijk 5% <> 10%
3. Waarschijnlijk 10% <> 25%
4. Meer dan waarschijnlijk 25% <> 50%
5. Zeer waarschijnlijk 50% <> 100%

Risico	**Maximale impact per risico (a)**	**Kans dat risico zich voordoet (b)**	**Berekende verwachte impact (a x b)**
Nieuwe grondslag voor de berekening baten lichte ondersteuning (LWOO, PRO)	€ 250.000	10%	€ 25.000
Fluctuaties en dalende leerlingaantallen	€ 100.000	80%	€ 80.000
Groei deelname VSO op de peildatum	€ 150.000	50%	€ 75.000
Hogere deelname PRO en LWOO dan nu voorzien	€ 50.000	25%	€ 12.500
Bekostiging LWOO opting out	€ 350.000	75%	€ 262.500
Toename kosten groepsarrangementen en bovenschoolse arrangementen	€ 100.000	75%	€ 75.000
Onverwachte stijging ziekteverzuim personeel	€ 100.000	25%	€ 25.000
Financiële gevolgen van arbeidsconflicten	€ 100.000	10%	€ 10.000
Eigenrisicodrager (ERD) voor de werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)	€ 80.000	25%	€ 20.000
Beëindiging additionele gemeentelijke subsidies: subsidie huisvesting	€ 35.000	50%	€ 17.500

5. BEDRIJFSVOERING

5.1.1 Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis

Het jaar 2019 kende een groot verloop van personeel. Twee personeelsleden waren afwezig vanwege ziekte, een aantal vanwege zwangerschapsverlof. Daarnaast namen twee collega's afscheid van onze organisatie, vanwege een andere baan of studie. Deze mensen zijn (gedeeltelijk) vervangen. Ook in 2020 zal een aantal collega's tijdelijk afwezig zijn vanwege zwangerschapsverlof. We verwachten hun taken tijdens hun afwezigheid op te kunnen vangen binnen het team.
Een andere collega (die aan het samenwerkingsverband wordt gedetacheerd) gaat per 1 januari 2020 met pensioen. Deze collega wordt niet vervangen door een nieuwe collega, de werkzaamheden worden opgevangen binnen het team.

5.1.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel in het afgelopen jaar

Zie 5.1.1.

5.1.3 Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

In 2019 was in het geval van één werknemer sprake van ontslag. Met deze werknemer is een vaststellingsovereenkomst afgesloten. Deze werknemer is met vroegpensioen gegaan. Het samenwerkingsverband heeft een kortlopende schuld wachtgelders, alsmede een voorziening wachtgelder opgenomen voor het financiële risico dat het samenwerkingsverband loopt.

5.1.4 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de huisvesting in het afgelopen jaar

Eind februari 2019 is het samenwerkingsverband verhuisd van de Herman de Ruyterstraat 30 naar de Dr. Van Stratenweg 15, eveneens in Gorinchem. Er is een huurcontract afgesloten voor een periode van 5 jaar.
Er is geïnvesteerd in een prettige werkomgeving voor het expertiseteam, team Support en de onderwijsvoorziening.
In 2019 zijn er contacten gelegd met de gemeente Gorinchem om te verkennen of er afspraken gemaakt konden worden over het inrichten van de buitenruimte. Deze zou dan door zowel de leerlingen van de onderwijsvoorziening als jongeren uit de wijk kunnen worden gebruikt. Helaas heeft deze poging niet tot concrete resultaten geleid. Het samenwerkingsverband zal dit samen met de verhuurder verder oppakken.

5.1.5 Analyse balanspositie

	31-12-2019	**31-12-2018**
Activa		
Materiële vaste activa	40.357	20.998
Vorderingen	78.656	69.944
Liquide middelen	1.426.727	1.202.363
Totaal activa	**1.545.741**	**1.293.305**
Passiva		
Eigen vermogen	1.152.916	1.054.243
Voorzieningen	89.247	78.797
Kortlopende schulden	303.578	160.265
Totaal passiva	**1.545.741**	**1.293.305**

De voornaamste verschuivingen in de balans ten opzichte van 2018 betreffen:

- Een toename van de materiële vaste activa met € 19.359. Naast de gebruikelijke investeringen zijn in verband met de verhuizing naar een ander pand een aantal investeringen gedaan.
- Een toename van de vorderingen met € 8.712. De debiteuren zijn afgenomen met € 57.538, het saldo is volledig inbaar. Daarentegen zijn de overlopende activa en overige vorderingen toegenomen met € 25.751 respectievelijk € 34.549.
- De liquide middelen nemen per saldo met € 224.364 toe, mede dankzij het positieve resultaat van € 98.673.
- Het eigen vermogen neemt toe door het positieve resultaat van € 98.673. In 2020 wordt door onderwijsonderzoeksbureau Sardes een nulmeting gehouden die zich richt op het in kaart brengen van de geboden basis- en extra ondersteuning op de scholen en de mate van dekkend aanbod in de regio waarin het samenwerkingsverband actief is. Naar aanleiding van de uitkomsten van de schoolbezoeken zullen de middelen in een nieuwe vorm aan de scholen toegekend worden. Het positieve resultaat van 2019 zal in 2020 doelmatig in dit traject ingezet worden, afhankelijk van de ontwikkelingen wegens de omstandigheden omtrent het corona virus. Daarnaast zou in 2019 een extra bedrag ingezet worden ten behoeve van de leerlingen om een lager (gewenst) weerstandsvermogen te krijgen. Door het toezichthoudend bestuur is besloten om ook dit bedrag in het Sardes traject in 2020 in te zetten.
- De voorzieningen nemen toe met € 10.450, er is per saldo meer gedoteerd dan onttrokken.
- De kortlopende schulden nemen toe met € 143.313, voornamelijk door een toename in de overige kortlopende schulden ad € 91.647 en overlopende activa ad € 55.596.

Kengetallen
Aan de balans kunnen onderstaande kengetallen ontleend worden.

	2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Liquiditeit (current ratio)	7,94	4,96	4,96	5,40	5,61
Solvabiliteit 1	81,52%	74,59%	74,60%	76,63%	77,49%
Solvabiliteit 2	87,61%	80,36%	80,37%	81,94%	82,60%
Rentabiliteit	2,83%	0,92%	0,01%	1,19%	0,57%
Weerstandsvermogen incl. MVA	10,10%	10,75%	10,30%	11,36%	12,09%
Huisvestingsratio	0,47%	0,68%	0,71%	0,72%	0,74%

De gehanteerde kengetallen zijn gebaseerd op een voor schoolbesturen ontwikkelde set kengetallen en daarmee niet allemaal even relevant voor een samenwerkingsverband passend onderwijs. Dit geldt met name voor de kengetallen die iets zeggen over het vermogen. Vanwege die verschillen is het onwenselijk om bijvoorbeeld de reserves af te zetten tegen een norm. Desalniettemin kan geconcludeerd worden dat PasVOrm een financieel gezonde organisatie is.

5.1.6 Analyse financieel resultaat

Staat van baten en lasten	Realisatie 2019	Begroting 2019	*Verschil begroting*	Realisatie 2018	*Verschil realisatie*
Baten					
(Rijks)bijdragen	10.433.435	10.286.188	*147.247*	10.085.794	*347.641*
Ov. overheidsbijdr. en subsidies	34.650	25.000	*9.650*	25.000	*9.650*
Overige baten	255.965	201.700	*54.265*	322.100	*-66.135*
Totaal baten	**10.724.050**	**10.512.888**	***211.162***	**10.432.894**	***291.156***
Lasten					
Personele lasten	1.524.368	1.481.417	*-42.951*	1.496.695	*27.673*
Afschrijvingen	8.438	11.000	*2.562*	4.703	*3.735*
Huisvestingslasten	72.778	79.500	*6.722*	47.256	*25.522*
Overige instellingslasten	190.346	200.100	*9.754*	191.929	*-1.583*
Doorbetaling aan schoolbesturen	8.829.221	8.929.769	*100.548*	8.396.799	*432.422*
Totaal lasten	**10.625.152**	**10.701.786**	***76.635***	**10.137.382**	***487.769***
Saldo baten en lasten	**98.898**	**-188.898**	***287.797***	**295.513**	***-196.613***
Financiële baten en lasten	**-225**	**-170**	*-55*	**-220**	*-5*
Resultaat	**98.673**	**-189.068**	***287.742***	**295.293**	***-196.618***

Realisatie 2019 versus begroting 2019
In 2019 is een positief resultaat van € 98.673 gerealiseerd. Er was een negatief resultaat van € 189.068 begroot; een positief verschil van € 287.742. Dit verschil wordt verklaard door hogere baten ad € 211.162, maar ook lagere lasten ad € 76.580.

Per post valt het volgende op te merken.
De totale baten zijn in 2019 € 211.162 hoger dan begroot. Het verschil wordt veroorzaakt door hogere rijksbijdragen ad € 147.247 in verband met herziene bekostiging vanuit DUO. De bijdrage van de gemeentelijke subsidie voor de huur is verhoogd in verband met een hogere huur voor het nieuwe pand en daardoor € 9.650 hoger dan begroot. Daarnaast zijn er hogere overige baten ad € 54.265 door meer inkomsten detachering en meer bijdragen van de scholen voor vroegtijdig schoolverlaten en het ZOW-traject.
De totale lasten zijn in 2019 € 76.635 lager uitgevallen dan begroot. De afwijking van de gerealiseerde personele lasten ten opzichte van de begroting is € 42.951 hoger dan begroot. Dit verschil bestaat voornamelijk uit afwijkingen in de overige personele lasten, met name dotaties aan de personele voorzieningen. De afschrijvingslast is € 2.562 lager dan begroot i.v.m. lager gerealiseerde investeringen in het nieuwe pand. De huisvestingslasten zijn € 6.722 lager uitgevallen dan begroot. Enerzijds zijn er hoge huurkosten van het nieuwe pand. Anderzijds zijn de gerealiseerde kosten in verband met de verhuizing lager. Daarnaast zijn de schoonmaaklasten lager. De overige instellingslasten zijn € 9.754 lager dan begroot, onder andere door lagere kosten voor inhuur van externe deskundigen, commissies en vergaderkosten. De post doorbetaling aan schoolbesturen valt in 2019 € 100.548 lager uit dan begroot door een flink overschot op de arrangementsgelden.
Het financieel resultaat is € 55 lager dan begroot.

Realisatie 2019 versus realisatie 2018
In vergelijking met de realisatie van 2018 is het resultaat € 196.618 lager uitgevallen. Zowel de baten als de lasten zijn toegenomen, met respectievelijk € 291.156 en € 487.769. Wanneer we kijken naar de verschillende posten, springen de volgende zaken in het oog.
De baten stijgen met name door meer rijksbijdragen ad € 347.641. Daarnaast waren in 2019 meer bijdragen van de scholen voor vroegtijdig schoolverlaten en het ZOW-traject tegenover aanzienlijk minder inkomsten VSV en detachering met een totaal van € 66.135 minder.

De lasten zijn in 2019 met € 487.769 toegenomen. Dit verschil wordt met name verklaard door hogere personele lasten ad € 27.673 en zowel hogere afschrijvingen ad € 3.735 als huisvestingslasten ad € 25.522 in verband met de verhuizing naar het nieuwe pand. De overige instellingslasten zijn in 2019 € 1.583 lager. Dit komt voornamelijk door het dalen van overige uitgaven, ondanks een stijging van de kosten ICT. De doorbetalingen aan de scholen stegen met € 432.422. Dit verschil komt voornamelijk door de herziene bekostiging vanuit DUO. Daarnaast zijn de overige doorbetalingen aan schoolbesturen voor onder andere (schooloverstijgende) arrangementen met € 167.229 toegenomen ten opzichte van 2018.
Het financiële resultaat is € 5 lager dan in 2018.

Programmabegroting: Realisatie 2019 versus begroting 2019
In voorgaande alinea's zijn begroting en realisatie gerubriceerd zoals dat in de XBRL-indeling voorgeschreven is. PasVOrm werkt echter primair met een programmabegroting, waarbij de lasten niet zijn ingedeeld langs de lijn personeel, afschrijvingen, huisvestingslasten, overige lasten en doorbetalingen, maar aan de hand van verschillende inhoudelijke programma's, die aansluiten bij het ondersteuningsplan. Onderstaande tabel geeft weer welke lasten voor de verschillende programma's begroot waren voor 2019, wat er gerealiseerd is en wat het verschil daartussen is.

Analyse programmalasten	**Realisatie 2019**	**Begroting 2019**	**Verschil begroting**
Programma 1: Specialisten passend onderwijs	230.375	280.277	-49.902
Programma 2: Ontwikkeling basisondersteuning	71.351	47.688	23.663
Programma 3: Arrangementen	887.772	1.143.462	-255.690
Programma 4: Nieuw beleid lwoo (opting out)	960.302	871.681	88.621
Programma 5: VSV/Thuiszitters	101.573	96.906	4.667
Programma 6: Onderwijsvoorziening PasVOrm	378.336	391.472	-13.136
Programma 7: Schooloverstijgende arrangementen	265.388	326.080	-60.692
Programma 8: Overige pilots	51.256	57.658	-6.402
Programma 9: Professionalisering	87.013	56.781	30.232
Programma 10: Bestuur en organisatie	528.278	493.339	34.939
Totaal	**3.561.644**	**3.765.344**	**-203.700**

De uitgaven aan de programma's zijn € 203.700 lager dan begroot. In hoofdlijnen is dit te verklaren door een flink lagere uitputting van de beschikbare arrangementsgelden. Dit is niet wenselijk, aangezien de arrangementsgelden begroot en bedoeld zijn voor de (zorg)leerlingen op de scholen. Mede vanwege de trend die hierin te zien is, zullen de middelen naar aanleiding van het Sardes traject in een nieuwe vorm aan de scholen toegekend worden. Uitgangspunt hierbij is dat er dan geen overschot meer op de arrangementen uit programma 3 kan ontstaan.

5.1.7 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen
Als ondergrens voor de te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar wordt € 450 aangehouden.
Naast de gebruikelijke investeringen zijn in verband met de verhuizing naar een ander pand een aantal investeringen in meubilair gedaan.
Er worden voornamelijk vervangingsinvesteringen gedaan, dus de toekomstige investeringen zullen naar verwachting nagenoeg gelijk zijn aan de afschrijvingen.

5.1.8 Toelichting op kasstromen en financiering
Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

5.1.9 Informatie over financiële instrumenten
Er worden geen risico's afgedekt door inzet van financiële instrumenten.

5.1.10 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg in het afgelopen jaar

Op PasVOrm zitten leerlingen van verschillende leeftijden uit verschillende niveaus en verschillende leerjaren met elkaar in één groep. Deze leerlingen staan nog altijd ingeschreven op de school van herkomst. De school van herkomst behoudt dus ook zorgplicht en is verantwoordelijk voor de voortgang van de leerling.
De variëteit in leeftijd en intelligentie maakt een klassikaal aanbod binnen de onderwijsvoorziening ingewikkeld. Nieuwe leerlingen starten hun eerste dag met het invullen van hun weekrooster, samen met de docent. Dit is afhankelijk van welke vakken ze vanuit hun school meenemen. De leerlingen werken in principe zelfstandig verder aan deze vakken, met begeleiding en hulp van de docenten op PasVOrm. De docent ondersteunt de leerlingen bij het structureren en plannen van het werk en begeleid bij de taakaanpak. De mate van begeleiding en de aandachtspunten hierin zijn gebaseerd op wat bekend is over de leerling. De individuele instructie sluit aan op het niveau van de leerling. Wanneer blijkt dat de leerling vastloopt en de leerkracht op PasVOrm de leerling niet verder kan helpen, dan wordt contact gezocht met de school van herkomst. Er wordt een afspraak gemaakt waarbij de leerling op school langsgaat of de vakdocent op PasVOrm komt, om individuele uitleg te geven. Zo wordt getracht een ononderbroken ontwikkelproces voor de leerling mogelijk te maken.

5.2 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken

5.2.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

De belangrijkste ontwikkelingen binnen het samenwerkingsverband staan genoemd onder hoofdstuk 3. Specifieke ontwikkelingen op het gebied van onderwijskundige zaken zijn voor het samenwerkingsverband niet van toepassing. Op PasVOrm zitten leerlingen van verschillende leeftijden uit verschillende niveaus en verschillende leerjaren met elkaar in één groep. Deze leerlingen staan nog altijd ingeschreven op de school van herkomst. De school van herkomst behoudt dus ook zorgplicht en is verantwoordelijk voor de voortgang van de leerling. De leerlingen volgen het programma van de school waar ze ingeschreven staan.

5.2.2 Onderwijsprestaties

Niet van toepassing.

5.2.3 Onderwijskundige en onderwijsprogrammatische zaken

Niet van toepassing.

5.2.4 Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid

Niet van toepassing.

5.2.5 Toelichting inzake de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling

Niet van toepassing.

5.3 Duurzaamheid

5.3.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. duurzaamheid in het afgelopen jaar

Het samenwerkingsverband heeft een huurcontract afgesloten met Klop Beheer BV. In dat contract is opgenomen dat de verhuurder zich inspant om het pand te verduurzamen en dat de huurder (het samenwerkingsverband) daaraan medewerking zal verlenen.

6. TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

6.1 Ontwikkelingen per beleidsterrein

6.1.1 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderwijs
Dit is niet van toepassing. De leerlingen volgen het programma van de school waar ze ingeschreven staan.

6.1.2 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderzoek
In 2020 wordt er door het onderzoeksbureau Sardes onderzoek gedaan naar het aanbod van basis-en extra ondersteuning op de scholen in onze regio. Zie hiervoor ook hoofdstuk 3.2.3.

6.1.3 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitszorg
Voortvloeiend uit het hierboven genoemde onderzoek door Sardes zal er gezocht gaan worden naar een nieuwe verdeling van middelen vanuit het samenwerkingsverband aan de scholen. De middelen worden gekoppeld aan de ambities van de scholen, en cyclisch gemonitord en geëvalueerd. Het schooljaar 2020-2021 zal benut worden om deze manier van werken op te zetten en uit te rollen. Het samenwerkingsverband wil in gesprek met de inspectie om afspraken te maken over deze nieuwe werkwijze rond kwaliteitszorg-en monitoring.

6.1.4 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel
Naar verwachting zal de personeelsbezetting in 2020 en 2021 afnemen. Dit komt doordat een langdurige zieke werknemer waarschijnlijk in 2020 uit dienst zal treden. Daarnaast werkt PasVOrm met tijdelijke contracten om flexibiliteit te behouden. In de toekomst zal hierdoor naar verwachting de personeelsbezetting afnemen, waarna stabilisatie van de personeelsbezetting wordt verwacht.
PasVOrm vindt het belangrijk om flexibel op vragen en ontwikkelingen te kunnen inspelen. Het werken met tijdelijke contracten of ZZP'ers maakt het mogelijk om specifieke expertise in te huren en zo aan de wensen van de aangesloten schoolbesturen te voldoen.

6.1.5 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting
In 2019 is het samenwerkingsverband verhuisd naar een pand aan de Dr. Van Stratenweg 15 in Gorinchem. Er is een huurcontract getekend voor de periode van 5 jaar. De komende jaren verwachten wij dus geen nieuwe ontwikkelingen op het gebied van huisvesting.

6.1.6 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen
Als ondergrens voor de te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar wordt € 450 aangehouden.
Naast de gebruikelijke investeringen zijn in verband met de verhuizing naar een ander pand een aantal investeringen in meubilair gedaan.
Er worden voornamelijk vervangingsinvesteringen gedaan, dus de toekomstige investeringen zullen naar verwachting nagenoeg gelijk zijn aan de afschrijvingen.

6.1.7 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid
Het samenwerkingsverband heeft een huurcontract afgesloten met Klop Beheer BV. In dat contract is opgenomen dat de verhuurder zich inspant om het pand te verduurzamen en dat de huurder (het samenwerkingsverband) daaraan medewerking zal verlenen.

6.2 Continuïteitsparagraaf

6.2.1 A.1 Kengetallen

Personele bezetting in FTE

Categorie	2019	2020	2021	2022
Directie	1,12	0,7	0,7	0,7
OP	2,93	2,6	1,9	1,9
OOP	12,42	12,4	12	12
Totaal	**16,47**	**15,70**	**14,60**	**14,60**

Naar verwachting zal de personeelsbezetting in 2020 en 2021 afnemen. Dit komt doordat een langdurige zieke werknemer waarschijnlijk in 2020 uit dienst zal treden. Daarnaast werkt PasVOrm met tijdelijke contracten om flexibiliteit te behouden. In de toekomst zal hierdoor naar verwachting de personeelsbezetting afnemen, waarna stabilisatie van de personeelsbezetting wordt verwacht.
PasVOrm vindt het belangrijk om flexibel op vragen en ontwikkelingen te kunnen inspelen. Het werken met tijdelijke contracten of ZZP'ers maakt het mogelijk om specifieke expertise in te huren en zo aan de wensen van de aangesloten schoolbesturen te voldoen.

Leerlingenaantallen
De leerlingaantallen op de reguliere VO scholen zijn van belang in verband met de inkomsten van PasVOrm. De leerlingenaantallen VSO, lwoo en pro zijn van belang in verband met de verplichte afdrachten die PasVOrm moet doen voor de ondersteuningsbekostiging van deze leerlingen. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting heeft PasVOrm hierbij de volgende aannames (2020-2022) gedaan.

Leerlingen op teldatum	1 okt. 2019	1 okt. 2020	1 okt. 2021	1 okt. 2022
VO overige	8.335	8.316	8.418	8.336
Leerlingen lwoo	372	200	-	-
Leerlingen pro	303	300	300	300
Totaal VO	**9.010**	**8.816**	**8.718**	**8.636**

VSO leerlingen op teldatum	1 okt. 2019	1 okt. 2020	1 okt. 2021	1 okt. 2022
Categorie 1 (laag)	186	190	190	190
Categorie 2 (midden)	24	20	20	20
Categorie 3 (hoog)	16	20	20	20
Totaal VSO	**226**	**230**	**230**	**230**

Vanaf 1 januari 2018 is PasVOrm gestart met opting out voor lwoo. Derhalve is sprake van een afloop van het aantal bij DUO geregistreerde lwoo leerlingen.

Huisvesting
Er worden geen ontwikkelingen verwacht met betrekking tot het huisvestingsbeleid. PasVOrm kent één locatie. Op de locatie is het centraal bureau van PasVOrm gevestigd, alsmede de PasVOrm onderwijsvoorziening. Per 1 maart 2019 is PasVOrm verhuisd van de locatie aan Herman de Ruyterstraat 30 te Gorinchem naar de locatie aan Dokter van Stratenweg 15 te Gorinchem. De locatie aan de Herman de Ruyterstraat werd van de gemeente Gorinchem gehuurd. De nieuwe locatie aan de Dokter van Stratenweg wordt van Klop Beheer gehuurd. Van de gemeenten wordt een subsidie voor de huur ontvangen.

6.2.2 A.2 Meerjarenbegroting

Het toeziendhoudend bestuursdeel heeft op 16 december 2019 de begroting 2020 en de meerjarenbegroting goedgekeurd. Onderstaand wordt deze (meerjaren)begroting gepresenteerd conform de XBRL-indeling (de begroting is origineel als een programma begroting opgesteld).

	2019	2020	2021	2022
Balans				
Vaste Activa				
Materieel	40.357	40.357	40.357	40.357
TOTAAL VASTE ACTIVA	*40.357*	*40.357*	*40.357*	*40.357*
Vlottende Activa				
Vorderingen	78.656	78.656	78.656	78.656
Liquide Middelen	1.426.727	1.427.551	1.562.093	1.625.859
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	*1.505.383*	*1.506.207*	*1.640.749*	*1.704.515*
TOTAAL ACTIVA	**1.545.741**	**1.546.564**	**1.681.106**	**1.744.872**
Eigen Vermogen	*1.152.916*	*1.153.740*	*1.288.282*	*1.352.048*
Algemene Reserve	1.152.916	1.153.740	1.288.282	1.352.048
Voorzieningen	89.247	89.247	89.247	89.247
Kortlopende schulden	303.578	303.578	303.578	303.578
TOTAAL PASSIVA	**1.545.741**	**1.546.565**	**1.681.107**	**1.744.873**

	2019	2020	2021	2022
Staat/Raming van Baten en Lasten				
Baten				
Rijksbijdragen	10.433.435	10.882.625	11.031.607	10.876.564
Overige overheidsbijdragen en subsidies	34.650	100.413	87.913	87.913
Overige baten	255.965	221.153	221.153	221.153
TOTAAL BATEN	*10.724.050*	*11.204.191*	*11.340.673*	*11.185.629*
Lasten				
Personeelslasten	1.524.368	1.579.893	1.529.167	1.548.664
Afschrijvingen	8.438	10.000	10.000	10.000
Huisvestingslasten	72.778	80.000	80.900	81.818
Overige lasten	190.346	239.550	142.813	142.813
Doorbetaling aan schoolbesturen	8.829.221	9.293.724	9.443.051	9.338.368
TOTAAL LASTEN	*10.625.152*	*11.203.167*	*11.205.931*	*11.121.663*
Saldo baten en lasten gewone bedrijfsvoering	98.898	1.024	134.742	63.966
Saldo financiële bedrijfsvoering (rentebaten -/- rentelasten)	-225	-200	-200	-200
Totaal resultaat	**98.673**	**824**	**134.542**	**63.766**

Toelichting meerjarenbalans

Aan de activazijde blijven de materiële vaste activa in waarde gelijk, omdat er vanuit is gegaan dat de investeringen gelijk zijn aan de afschrijvingen. Er worden dus enkel vervangingsinvesteringen gedaan. Ook van de vorderingen wordt aangenomen dat deze ongeveer gelijk blijven. De balans is een momentopname en daardoor is het lastig te voorspellen hoe hoog de vorderingen in de toekomst zullen zijn, met name op een specifiek moment. Dit hangt af van het moment waarop de subsidies worden ontvangen en

afrekeningen worden opgesteld. De stand van de liquide middelen neemt toe vanwege positief begrote resultaten voor de komende jaren.

Aan de passivazijde neemt het eigen vermogen toe, omdat het begrote resultaat voor de komende jaren positief is. De stand van de voorzieningen wordt gelijk gehouden: de dotaties zullen gelijk zijn aan de onttrekkingen. De kortlopende schulden blijven ook gelijk. Hiervoor geldt hetzelfde als voor de voorzieningen: de omvang is lastig te voorspellen, aangezien deze sterk afhankelijk is van het moment waarop de facturen worden ontvangen.

Per saldo neemt het totaal vermogen naar verwachting toe. Echter, vanuit PasVOrm is deze situatie niet gewenst en wordt onderzocht om zo goed mogelijk de (overtollige) middelen in te zetten ten behoeve van de leerlingen. In 2020 wordt door onderwijsonderzoeksbureau Sardes een nulmeting gehouden die zich richt op het in kaart brengen van de geboden basis- en extra ondersteuning op de scholen en de mate van dekkend aanbod in de regio waarin het samenwerkingsverband actief is. Naar aanleiding van de uitkomsten van de schoolbezoeken zullen de middelen in een nieuwe vorm aan de scholen toegekend worden. Het positieve resultaat van 2019 zal in 2020 doelmatig in dit traject ingezet worden, afhankelijk van de ontwikkelingen wegens de omstandigheden omtrent het corona virus. Daarnaast zou in 2019 een extra bedrag ingezet worden ten behoeve van de leerlingen om een lager (gewenst) weerstandsvermogen te krijgen. Door het toezichthoudend bestuur is besloten om ook dit bedrag in het Sardes traject in 2020 in te zetten. In de (meerjaren)begroting is hier geen rekening mee gehouden.

Toelichting meerjarenexploitatie
De baten stijgen in 2020 en 2021 met name als gevolg van het wegvallen van de vereveningskorting (positieve verevening). De doorbetalingen aan de schoolbesturen nemen in 2020 en 2021 toe als gevolg van een toenemend budget voor arrangementen.

KENGETALLEN

	2019	2018
Liquiditeit *(Vlottende activa / kortlopende schulden)*	4,96	7,94
Solvabiliteit 1 *(Eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totale vermogen *100%)*	74,59	81,52
Solvabiliteit 2 *(Eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totale vermogen *100%)*	80,36	87,61
Rentabiliteit *(Saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten (incl. fin. baten) * 100%)*	0,92	2,83
Weerstandsvermogen excl. MVA *(Eigen vermogen - materiële vaste activa) / rijksbijdragen * 100%)*	10,66	10,24
Weerstandsvermogen incl. MVA *(Eigen vermogen / totale baten * 100%)*	10,75	10,10
Huisvestingsratio *(Huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen / totale lasten * 100 %)*	0,68	0,47
Personele lasten / totale lasten + fin. lasten (in %)	14,35	14,76
Materiële lasten / totale lasten + fin. lasten (in %)	85,65	85,24

Liquiditeit
Het kengetal geeft aan in welke mate men in staat is om op korte termijn aan alle verplichtingen te voldoen.

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft aan in welke mate de bezittingen op de activazijde van de balans zijn gefinancierd met eigen of vreemd vermogen.

Rentabiliteit
In het bedrijfsleven wordt met de rentabiliteit de winst- of verliesgevendheid van een onderneming bedoeld. In het onderwijs (non-profit sector) wordt een relatie gelegd tussen het behaalde resultaat en de ontwikkeling hiervan op het weerstandsvermogen.
Het geeft aan welk deel van de totale baten resteert na aftrek van de lasten.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de capaciteit om onvoorziene tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

Huisvestingsratio
Het kengetal geeft aan de verhouding van de huisvestingslasten t.o.v. de totale lasten.

B1 GRONDSLAGEN

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking opgenomen de realisatiecijfers van het voorgaande jaar, alsmede de (goedgekeurde) begroting van het huidige jaar.

Het bestuur heeft zich een oordeel gevormd over de zaken die in het jaarverslag worden besproken en heeft voor de bedragen die in de jaarrekening zijn opgenomen schattingen gemaakt. Indien dit voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

Door afronding op hele euro's kunnen in het verslag kleine verschillen worden geconstateerd.

De jaarrekening is opgesteld vanuit de continuïteitsveronderstelling.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Als ondergrens voor de te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar wordt € 450,00 aangehouden.

De activagroepen met afschrijvingstermijnen zijn als volgt bepaald:
OLP en apparatuur: diverse afschrijvingstermijnen op basis van geschatte levensduur.
Meubilair: 5 tot 10 jaar.
ICT: 5 tot 20 jaar.

Vorderingen
De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen en overlopende activa. De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Liquide middelen
De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen Vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve die voortkomt uit de door (semi-) overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen reserves uit private middelen en reserves uit publieke middelen.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de instelling. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds.

Voorzieningen
De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde, met uitzondering van de voorziening voor jubilea. Deze wordt opgenomen voor de contante waarde.

De voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, waarvan de hoogte redelijkerwijs geschat kan worden en voor zover deze verplichtingen en risico's niet op de activa in minderen zijn gebracht. De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde, met uitzondering van de voorziening jubilea. Deze wordt opgenomen voor de contante waarde.

De voorzieningen zijn verdeeld naar langlopend en kortlopend. Kortlopend heeft betrekking op het deel van de voorziening met een looptijd van maximaal één jaar. Het langlopend deel op het deel met een looptijd langer dan één jaar.

Voorziening jubilea
Op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen gevormd. Voor de berekening is uitgegaan van de datum van indiensttreding van de medewerker in het onderwijs. Vanaf deze datum bouwt de medewerker aanspraken op voor een te ontvangen jubileum-gratificatie bij 25-jarig en 40-jarig dienstverband. Er is rekening gehouden met een variabele blijfkans en een rekenrente van 1 %.

Voorziening levensfasebewust personeelsbeleid (LFBPB)
De voorziening heeft betrekking op het basisbudget en het aanvullend budget.

Het basisbudget is voor personeelsleden, die maximaal 50 klokuren verlof (per fte) hebben gespaard en dit in de toekomst willen gaan opnemen. Deze uren zijn gewaardeerd tegen de loonkosten per uur. Dit is verhoogd met de werkgeverslasten.

Het aanvullend budget betreft aanvullend verlof voor de oudere werknemers (vanaf 57 jaar). De hoogte van de voorziening is gebaseerd op het aantal uur vermenigvuldigd met de loonkosten per uur. Alleen de bijdrage van de werkgever is in deze voorziening berekend. Er is gerekend met een opname kans

van 80% en een rekenrente van 1% (conform model VO-Raad).

Voorziening eigen langdurig zieken/wachtgelders:
Voor alle ex-medewerkers waarvan op 31 december 2019 zeker is dat voor hen de instroomtoets niet tot een positieve beschikking heeft geleid, of van wie het bevoegd gezag aangeeft geen positieve beschikking te verwachten wordt een voorziening gevormd. Deze is berekend als het aantal maanden dat het bevoegd gezag verwacht dat de uitkering zal duren vermenigvuldigd met het maandelijks bedrag dat verhaald wordt op de instelling, gebaseerd op informatie van het UWV.

Langlopende en kortlopende schulden en overige verplichtingen.
Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld. De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kasstroomoverzicht
In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering en liquiditeit. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

RESULTAATBEPALING

Algemeen
De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden. De instelling heeft in haar statuten geen bepalingen opgenomen omtrent de verdeling van de winst. Er is dus geen statutaire regeling winstbestemming.

(Rijks)bijdragen
Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie, verstrekt door het Ministerie van OCW, opgenomen. Tevens worden hier verantwoord de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van rijksbijdragen. Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft. De Rijksbijdragen betreffen de (bruto) door OCW toegekende vergoedingen. Doorbetalingen aan de onderwijsinstellingen zijn verantwoord onder de Doorbetalingen aan schoolbesturen.
De Rijksbijdragen betreffen de (bruto) door OCW toegekende vergoedingen. Doorbetalingen aan de onderwijsinstellingen zijn verantwoord onder de Doorbetalingen aan schoolbesturen.

Overige overheidsbijdragen en subsidies
Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd

exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Overige baten
Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelsbeloningen
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de cao uitbetaald. De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door het bevoegd gezag.

Pensioenen
De instelling heeft een toegezegd pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte en contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van het ABP ultimo 2019 is 97,8%
Per ultimo 2018 was deze 97%

Afschrijvingen
Materiële Vaste Activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Huisvestingslasten
Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten
De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.
Tevens worden hier de doorbetalingen aan de onderwijsinstellingen verantwoord. Deze zijn te onderscheiden in de verplichte afdrachten, generieke afdrachten op basis van het ondersteuningsplan en specifieke afdrachten (arrangementen).

Financiële baten en lasten
Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Financiële instrumenten

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de

balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire financiële instrumenten van het bestuur, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van het bestuur zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en renterisico.

Marktrisico
De instelling is werkzaam in Nederland. Het valutarisico is daarmee nihil.
De instelling loopt geen prijsrisico's.
De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en rentedragende schulden.

Kredietrisico
De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico
Het bestuur heeft een treasurystatuut opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst.

Liquide middelen, vorderingen en kortlopende schulden
Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de reële waarde.

B2 BALANS PER 31 december 2019
(na verwerking resultaatbestemming)

		31 december 2019		31 december 2018	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1				
Meubilair		16.698		7.989	
ICT		14.411		9.747	
OLP en apparatuur		9.248		3.262	
			40.357		20.998
Vlottende activa					
Vorderingen	2				
Debiteuren		5.950		57.538	
Overlopende activa		29.618		3.867	
Overige vorderingen		43.088		8.539	
			78.656		69.944
Liquide middelen	3		1.426.727		1.202.363
			1.545.741		1.293.305

B2 BALANS PER 31 december 2019
(na verwerking resultaatbestemming)

		31 december 2019		31 december 2018	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Eigen vermogen	4				
Algemene reserve		1.152.916		1.054.243	
			1.152.916		1.054.243
Voorzieningen	5				
Personeelsvoorzieningen		89.247		78.797	
			89.247		78.797
Kortlopende schulden	6				
Crediteuren		17.230		29.158	
Belasting en premie sociale verzekeringen		55.809		49.117	
Schulden terzake van pensioenen		17.125		15.819	
Overige kortlopende schulden		119.105		27.458	
Overlopende passiva		94.309		38.713	
			303.578		160.265
			1.545.741		1.293.305

B3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Baten			
(Rijks)bijdragen	10.433.435	10.286.188	10.085.794
Overige overheidsbijdragen en subsidies	34.650	25.000	25.000
Overige baten	255.965	201.700	322.100
	10.724.050	10.512.888	10.432.894
Lasten			
Personele lasten	1.524.368	1.506.417	1.496.695
Afschrijvingen	8.438	11.000	4.703
Huisvestingslasten	72.778	79.500	47.256
Overige instellingslasten	190.346	175.100	191.929
Doorbetaling aan schoolbesturen	8.829.221	8.929.769	8.396.799
	10.625.152	10.701.786	10.137.382
Saldo baten en lasten	98.898	-188.898	295.513
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	10	0	10
Financiële lasten	235	170	230
Financiële baten en lasten	-225	-170	-220
Resultaat	98.673	-189.068	295.293

B4 KASSTROOMOVERZICHT 2019

Het onderstaande kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt het saldo baten en lasten als uitgangspunt genomen, waarop vervolgens correcties worden aangebracht voor verschillen tussen opbrengsten en ontvangsten en de kosten en uitgaven.

	2019		2018	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		98.898		295.513
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	8.438		4.703	
- Mutaties voorzieningen	10.450		64.379	
		18.888		69.083
Veranderingen in vlottende middelen				
- Vorderingen	-8.713		-7.545	
- Kortlopende schulden	143.313		-64.877	
		134.600		-72.422
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		252.386		292.174
- Ontvangen interest	10		10	
- Betaalde interest	-235		-230	
		-225		-220
Kasstroom uit operationele activiteiten		252.161		291.954
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	-27.797		-6.174	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-27.797		-6.174
Mutatie liquide middelen		224.364		285.780
Beginstand liquide middelen	1.202.363		916.583	
Mutatie liquide middelen	224.364		285.780	
Eindstand liquide middelen		1.426.727		1.202.363

B5 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS
(na verwerking resultaatbestemming)

ACTIVA

VASTE ACTIVA

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
1 Materiële vaste activa		
Meubilair	16.698	7.989
ICT	14.411	9.747
OLP en apparatuur	9.248	3.262
	40.357	20.998

	Meubilair	ICT	OLP en appara-tuur	Totaal
	€	€	€	€
Boekwaarde 31 december 2018				
Aanschaffingswaarde	13.836	14.773	5.050	33.659
Cumulatieve afschrijvingen	-5.847	-5.026	-1.788	-12.661
Boekwaarde 31 december 2018	7.989	9.747	3.262	20.998
Mutaties				
Investeringen	11.483	9.015	7.299	27.797
Afschrijvingen	-2.774	-4.351	-1.312	-8.438
Mutaties boekwaarde	8.709	4.664	5.986	19.359
Boekwaarde 31 december 2019				
Aanschaffingswaarde	25.319	23.788	12.349	61.456
Cumulatieve afschrijvingen	-8.621	-9.377	-3.100	-21.099
Boekwaarde 31 december 2019	16.698	14.411	9.248	40.357

Afschrijvingspercentages

	van	t/m
Meubilair	10,00 %	20,00 %
ICT	5,00 %	20,00 %
OLP en apparatuur	11,11 %	12,50 %

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
2 Vorderingen		
Debiteuren	5.950	57.538
Overige vorderingen	43.088	8.539
Overlopende activa	29.618	3.867
	78.656	69.944
Overige vorderingen		
Overige vorderingen	43.088	8.539
	43.088	8.539
Overlopende activa		
Overige overlopende activa	29.618	3.867
	29.618	3.867

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
3 Liquide middelen		
Kasmiddelen	116	0
Banktegoeden	1.426.611	1.202.363
	1.426.727	1.202.363
Kasmiddelen		
Kas	116	0
	116	0
Banktegoeden		
Betaalrekening bestuur	1.426.611	1.202.363
	1.426.611	1.202.363

PASSIVA

4 Eigen vermogen

VERLOOPOVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Saldo 1-1-2019	Resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2019
Algemene reserve	1.054.243	98.673	0	1.152.916
Eigen vermogen	1.054.243	98.673	0	1.152.916

5 Voorzieningen

	Saldo 1-1-2019	Dotaties	Onttrek-kingen	Vrijval	Saldo 31-12-2019
Personeel:					
LFBPB	13.488	10.113	0	0	23.601
ERD/langdurig zieken	59.130	40.805	-59.130	0	40.805
Jubilea	6.179	3.589	-1.808	0	7.960
Wachtgelders	0	16.881	0	0	16.881
	78.797	71.388	-60.938	0	89.247
Voorzieningen	78.797	71.388	-60.938	0	89.247

	saldo 31-12-2019	kortlopend	middellang	langlopend
	€			€
Voorziening LFBPB	23.601	-	6.406	17.195
Voorziening ERD/Langdurig zieken	40.805	40.805	-	-
Voorziening Jubilea	7.960	-	-	7.960
Voorziening Wachtgelders	16.881	-	16.881	-
	89.247	40.805	23.287	25.155

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
6 Kortlopende schulden		
Crediteuren	17.230	29.158
Belasting en premie sociale verzekeringen	55.809	49.117
Schulden terzake van pensioenen	17.125	15.819
Overige kortlopende schulden	119.105	27.458
Overlopende passiva	94.309	38.713
	303.578	160.265
Belasting en premie sociale verzekeringen		
Loonheffing	55.809	49.117
	55.809	49.117
Overige kortlopende schulden		
Wachtgelders	10.532	0
Overige kortlopende schulden	108.572	27.458
	119.105	27.458
Overlopende passiva		
Nog te betalen vakantiegeld	42.895	37.905
Nog te betalen bindingstoelage	1.176	808
Vooruitontvangen subsidies OCW	50.238	0
	94.309	38.713

Model G Specificatie posten OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule
(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	de prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
					geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
	Kenmerk	datum	EUR	EUR	*(aankruisen wat van toepassing is)*	
Hoogbegaafde	HBL19054	okt-19	213.050	53.264	☐	☒
					☐	☐
	totaal		213.050	53.264		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule
(Regeling ROS art. 13 lid 2 sub b)

G2.A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale lasten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	datum	EUR	EUR	EUR	EUR
	totaal		0	0	0	0

G2.B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag toewijzing	Saldo 01-01-2019	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale lasten 31-12-2019	S te u v
	totaal	0	0	0	0	0	

B6 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Baten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
(Rijks)bijdragen			
Rijksbijdragen OCW lichte ondersteuning	886.361	879.364	897.318
Rijksbijdragen OCW zware ondersteuning	5.482.741	5.378.329	5.481.359
Vergoeding zware ondersteuning materieel	267.446	272.281	273.705
Verevening zware ondersteuning	-941.347	-924.007	-1.342.367
Lichte ondersteuning LWOO personeel	3.603.072	3.561.231	3.633.941
Lichte ondersteuning PRO personeel	1.132.137	1.118.990	1.141.837
Subsidie Hoogbegaafde	3.025	0	0
	10.433.435	10.286.188	10.085.794
Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeente: huisvesting	34.650	25.000	25.000
	34.650	25.000	25.000
Overige baten			
Bijdrage scholen PasVOrm	88.750	61.200	69.648
Inkomsten VSV via DaVinci	84.510	85.000	125.213
Inkomsten detachering	18.841	0	83.373
Bijdrage scholen trainingen	24.000	33.000	20.950
Overige baten	9.610	10.000	9.376
Bijdrage scholen ZOW traject	30.254	12.500	13.542
	255.965	201.700	322.100

Lasten

Personele lasten			
Lonen en salarissen	940.397	1.213.282	876.224
Sociale lasten	134.182	0	117.052
Pensioenlasten	153.031	0	129.566
Overige personele lasten	324.167	293.135	373.853
Uitkeringen (-/-)	-27.409	0	0
	1.524.368	1.506.417	1.496.695
Lonen en salarissen			
Salariskosten directie	242.321	99.268	240.555
Salariskosten OP	154.381	208.737	172.180
Salariskosten OOP	809.386	905.277	652.732
Salariskosten ouderschapsverlof	1.345	0	835
Salariskosten seniorenregeling	20.177	0	27.226
Salariskosten detachering	0	0	29.251
Correctie sociale lasten	-134.182	0	-117.052
Correctie pensioenen	-153.031	0	-129.566
Werkkosten PSA	0	0	64
	940.397	1.213.282	876.224

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Sociale lasten			
Sociale lasten	134.182	0	117.052
	134.182	0	117.052
Pensioenlasten			
Pensioenlasten	153.031	0	129.566
	153.031	0	129.566
Overige personele lasten			
Scholing	28.793	50.000	30.176
Scholing Part Up	35.103	0	0
Inhuur tbv onderzoeken	0	0	5.479
Inhuur deskundigen	9.776	101.500	20.403
Ambulante begeleiding AB3	0	0	128.461
Kosten Arbo	11.698	4.000	2.459
Dotatie voorziening LFBPB	10.113	0	2.957
Kosten wachtgelders	10.532	0	0
Mutatie voorziening LFBPB	308	0	-3.077
Dotatie voorziening ERD/Langdurig zieken	40.805	0	59.920
Dotatie voorziening jubilea	3.589	0	2.292
Dotatie reserve spaarverlof	16.881	0	0
Werkkostenregeling FA	3.373	2.500	3.447
Overige personeelskosten	2.009	5.000	423
Inhuur ambulante begeleiders	151.187	130.135	61.386
Personele kosten contractbasis	0	0	57.222
Afdracht uitkeringen	0	0	2.306
	324.167	293.135	373.853
Uitkeringen (-/-)			
Uitkeringen (-/-)	-27.409	0	0
	-27.409	0	0

Personeelsbezetting

	2019	2018
	Aantal FTE's	Aantal FTE's
DIR	1,12	1,57
OP	2,93	2,26
OOP	12,42	10,97
	16,47	14,80

WNT-verantwoording 2019 SWV PasVOrm Gorichem

De WNT is van toepassing op SWV PasVOrm Gorinchem
Het voor SWV PasVOrm Gorinchem toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019: € 194.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2019 Bedragen x € 1	**E.A.G. van Leeuwen-Klink**	**K.Kleine**
Functiegegevens	Directeur/Bestuurder	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31/12	
Omvang dienstverband (als dienstverband in fte)	0,7	
Dienstbetrekking	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 59.203	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.371	€ 0
Subtotaal	€ 69.574	€ 0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 135.800	€ 0
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terug ontvangen bedrag	€ 0	€ 0
Totaal bezoldiging 2019	**€ 69.574**	**€ 0**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018 **Bedragen x € 1**	**E.A.G. van Leeuwen-Klink**	**K.Kleine**
Functiegegevens	Directeur	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	15/10-31/12	01/01-31/10
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,7	0,5
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 11.744	€ 39.206
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 2.072	€ 6.075
Subtotaal	€ 13.816	€ 45.281
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 27.563	€ 78.750
Bezoldiging	**€ 13.816**	**€ 45.281**

1d. Topfunctionarissen en alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam Topfunctionaris	Functie
De heer G. van der Beek	Voorzitter toezichthoudend bestuursdeel
De heer B.J.J. Kollmer	Vicevoorzitter toezichthoudend bestuurslid
De heer H. Akkerman vanaf 01-11-2019	Onafhankelijke voorzitter
De heer H.M.J. Mackloet	Toezichthoudend bestuurslid
Mevrouw M.W.P. de Heide-van Dam (uit dienst 01-09-2019)	Toezichthoudend bestuurslid
Mevrouw Y. Ouwens	Toezichthoudend bestuurslid
De heer C.H. van Breugel	Toezichthoudend bestuurslid
De heer J.A. Westerlaken (uit dienst 01-09-2019)	Toezichthoudend bestuurslid
De heer E. de Weers	Toezichthoudend bestuurslid
Mevrouw D.M.W. de Vet (per 01-09-2019)	Lid van de Directie
Mevrouw J. van der Zaag-Becx (per 01-09-2019)	Lid College van Bestuur

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Afschrijvingen			
OLP en apparatuur	1.312	1.300	561
Meubilair	2.774	5.200	1.736
ICT, computers en digibord	4.351	4.500	2.406
	8.438	11.000	4.703
Huisvestingslasten			
Huur kantoor	42.671	36.500	27.137
Energie en water	11.744	9.000	9.306
Schoonmaakkosten	10.155	15.000	9.548
Heffingen	0	0	498
Bewaking en beveiliging	0	1.000	0
Verhuizing	7.183	15.000	0
Overige huisvestingslasten	1.024	3.000	767
	72.778	79.500	47.256
Overige instellingslasten			
Administratie- en beheerslasten			
Administratie en beheer	9.644	10.000	9.633
Accountantskosten	6.141	6.500	5.082
Inhuur deskundigen	10.521	7.500	0
Uitvoering Visie	1.790	0	13.397
Telefoonkosten	4.256	3.500	3.968
Bezwarencomm., klachtencomm. en geschillencomm.	100	6.000	0
Vergoeding commissieleden	1.700	4.000	0
Vergaderkosten	0	7.500	0
Overige administratie- en beheer	867	0	5.361
	35.020	45.000	37.440
Overige			
Representatiekosten	559	500	1.167
Contributies	1.087	250	0
Voortijdig schoolverlaters	89.678	80.000	78.738
Medezeggenschap	0	2.000	0
Vakliteratuur	740	150	0
Verzekeringen	3.605	4.000	2.736
Kantinekosten	2.201	1.200	1.738
Diversen	10.228	7.750	42.007
	108.097	95.850	126.385
Leermiddelen			
Leermiddelen en testen	5.532	5.000	4.556
ICT	36.599	25.250	19.050
Kopieerkosten	5.099	4.000	4.496
	47.229	34.250	28.103
Totaal Overige instellingslasten	190.346	175.100	191.929

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Doorbetaling aan schoolbesturen			
Verpl. afdr. uit te voeren door OCW	6.988.635	6.809.751	7.681.908
Doorbetalingen op basis van 1 februari	75.096	126.861	76.932
Overige doorbetalingen aan schoolbesturen	1.765.490	1.993.157	637.959
	8.829.221	8.929.769	8.396.799
Verpl. afdr. uit te voeren door OCW			
(V)SO	2.960.351	2.867.403	2.879.002
LWOO	2.645.302	2.703.324	3.563.882
PRO	1.382.982	1.239.024	1.239.024
	6.988.635	6.809.751	7.681.908
Doorbetalingen op basis van 1 februari			
(V)SO	75.096	126.861	76.932
	75.096	126.861	76.932
Overige doorbetalingen aan schoolbesturen			
001 St. SWV VO Pasvorm Gorinchem	0	0	4.990
103 Progr. 3: Arrangementen (ind./groep/maat)	630.376	908.500	585.928
104 Progr. 4: Nieuw beleid lwoo (opting out)	960.302	857.907	0
107 Progr. 7: Schooloverstijgende arrangement	174.812	226.750	47.042
	1.765.490	1.993.157	637.959
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	10	0	10
	10	0	10
Financiële lasten			
Rentelasten	235	170	0
Overige financiële lasten	0	0	230
	235	170	230
Totaal financiële baten en lasten	-225	-170	-220

Specificatie honorarium	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Onderzoek jaarrekening	6.141	6.500	5.082
Andere controleopdrachten	0	0	0
Fiscale adviezen	0	0	0
Andere niet-controle-diensten	0	0	0
Totaal accountantslasten	6.141	6.500	5.082

B7 Overzicht verbonden partijen

Model E: Verbonden partijen

Naam	Juridische Vorm 2019	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen 31-12-2019	Resultaat jaar 2019	Art.2:403 BW	Deelname	Consolidatie
				EUR	EUR	Ja/Nee	%	Ja/Nee
41100 Stichting Wellant		Houten	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee
41386 Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en regio		Gorinchem	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee
41396 LOGOS Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs		Leerdam	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee
41417 Stichting Speciaal Onderwijs Drechtsteden		Sliedrecht	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee
41738 Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs 'Willem de Zwijger College'		Papendrecht	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee
59282 Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs voor de regio Albasserwaard-Vijfheerenlanden		Gorinchem	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee
85256 Stichting Yulius Onderwijs		Dordrecht	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee
91092 Vereniging voor Protestants Christelijk Voortgezet Onderwijs Sleeuwijk		Sleeuwijk	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

B10 Niet uit de balans blijkende activa en verplichtingen

Contractuele verplichtingen

Kyocera
Er is een verplichtingen aangegaan met Kyocera voor een all-in serviceovereenkomst. De overeenkomst is aangegaan voor 36 maanden en de prijs bedraagt € 1.500,- per jaar. Deze overeenkomst is geëindigd op 17 maart 2020, is stilzwijgend verlengd.

Grenke Finance N.V.
Er is per 1 juli 2017 een leasecontract aangegaan met Grenke Finance N.V. voor een multifunctionele copier. Het contract is aangegaan voor 36 maanden met een bedrag van € 242,58 per maand. En is stilzwijgend verlengd.

Huurovereenkomsten

Enomics Workspaces B.V.
Dit betreft een huurovereenkomst voor de bovenste etage op de Spijksedijk 16 te Gorinchem. De huurverplichting bedraagt in totaal € 45.000,- per jaar. Bijkomende kosten zijn de Service en Schoonmaakkosten deze bedragen € 26.500 per jaar inclusief BTW.
De huurovereenkomst wordt aangegaan voor een periode van ongeveer 5 jaar, ingaande op 1 april 2019 tot 31 juli 2024.

B11 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

"Corona

In maart 2020 is Nederland getroffen door een uitbraak van het Corona-virus. Voor het Samenwerkingsverband PasVOrm Gorinchem betekent dit dat de scholen gesloten zijn. Het onderwijs wordt 'op afstand' gegeven.

Dit heeft impact op het proces van onderwijsgeven, alhoewel het onderwijs wel door kan gaan. Op dit moment wordt verwacht dat de financiële impact op het vermogen en het jaarresultaat 2020 beperkt zal zijn, omdat de baten (bekostiging door OCW) gecontinueerd worden en ook het personeel gewoon wordt doorbetaald."

B12 Statutaire Regeling Omtrent Bestemming Resultaat

Het bestuur verdeelt het resultaat over 2019 ad € 98.673 als volgt over de reserves.

	2019 €
Resultaat algemene reserve	98.673
Resultaat Eigen vermogen	**98.673**

Formulier goedkeuring/vaststelling

Opgesteld door het bestuur te Gorinchem op …….. 2020

…… ……

…… ……

…… ……

…… ……

Vastgesteld op …….. 2020 door het toezichthoudend orgaan

…… ……..

…… ……..

…… ……..

…… ……..

C1 CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring invoegen blad 1

Controleverklaring invoegen blad 2